

DARBININKAS

Vol. LXXXV, Nr. 7
Vasaris - February 18, 2000 Penktadienis-Friday

PERIODICALS
Postage paid at Brooklyn, N.Y.

341 Highland Blvd.
Brooklyn, N.Y. 11207

Kaina
\$ 1.00

LIETUVOJE ir apie LIETUVĄ

- Kasmet vasario 11 d. Katalikų Bažnyčia mini Pasaulinę ligonių ir medicinos darbuotojų dieną. Šiais jubiliejiniais metais Romoje tądien švenčiamas Ligonų ir medicinos darbuotojų Jubiliejus, į kurį išvyko ir delegacija iš visos Lietuvos – per 90 ligonių bei jais besirūpinančiųjų medicinos darbuotojų. Šia proga Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius vasario 11 d. lankėsi Kauno akademinėse klinikose, kur aukėjo šv. Mišias. Arkivyskupas paragino kunigus tądien pagal galimybes aplankyti ligonius, negalių kamuojamus bei juos slaugančius asmenis. Sekmadienį, vasario 13 d., visose Lietuvos bažnyčiose buvo meldžiamasi už ligonius ir medicinos darbuotojus.

- 2000 m. vasario 12 d. Vilniuje prasidėjo Lietuvos jaunimo organizacijų krepšinio turnyras, skirtas Lietuvos valstybės atkūrimo dienai ir paskelbtiems "2000-siems - Jaunimo metams" paminėti. Jau trečius metus šį turnyrą rengia Lietuvos leiboristų jaunimo unija kartu su pagrindiniu rėmėju - Lietuvos sporto draugijos "Žalgiris" respublikine taryba bei Vilniaus miesto dirbančiųjų sporto klubų sąjunga "Žalgiris". Šiame turnyre dalyvaus septynios komandos: Lietuvos jaunųjų centrų judėjimo (LJCJ), Lietuvos jaunųjų demokratų sąjūdžio (LJDS), Jaunųjų krikščionių demokratų (JKD), Jaunųjų konservatorių lygos (JKL), Lietuvos leiboristų jaunimo unijos (LLJU), Jaunimo psichologinės paramos centro (JPPC) ir Vilniaus Universiteto studentų atstovybės (VUSA).

- Lietuvos, Latvijos bei Estijos įsitvirtinimas Vakarų struktūrose yra nacionalinis JAV interesus, ir tikėtina, kad kita JAV administracija tęs Bill Clinton administracijos politiką. Tai ketursalėje konferencijoje Washingtono vasario 10 d. pareiškė JAV valstybės sekretorės pavaduotojas Strobe Talbott. Jis skaitė pagrindinį pranešimą konferencijoje "JAV-Baltijos valstybių chartija po dvejų metų: pasiekimai, problemos ir perspektyvos".

- Lietuvos Liberalų sąjungos lyderio Rolando Pakso populiarumas sausį sumažėjo antrą mėnesį paeiliui, tačiau jis tebėlieka palankiausiai gyventojų vertinamu Lietuvos politiku. Apskritai gyventojų palankumas daugeliui politikų sausį sumažėjo, kai kurių - labai smarkiai. Tačiau antrą mėnesį iš eilės padidėjo prezidento Valdo Adamkaus ir socialdemokratų partijos lyderio Vytenio Andriukaičio populiarumas.

- Lietuvos Švietimo ministro įsakymu pradėtas kompleksinis lenkų vidurinių mokyklų "likvidavimo vajas" prieštarauja įstatymams, teigia Seimo narys Gabrielius Janas Mincevičius. Vasario 10 d. J. Mincevičius, norėdamas atkreipti dėmesį į "brutalų lenkų mokyklų uždarymo planą", atvirai laišką kreipėsi į Lietuvos prezidentą, Seimo pirmininką bei Lietuvos Seimo ir Lenkijos Seimo narių asamblėjos pirmininkus.

NATO PLĖTRA YRA TAIKI, SAKO ROBERTSON

NATO siekis plėstis į Rytų Europą neturi kelti nerimo Rusijai, vasario 10 d. pareiškė NATO generalinis sekretorius George Robertson. Jis patvirtino, jog ketina aplankyti Rusiją, kad pataisytų dvišalius santykius. "Manau, kad NATO plėtra pernai sukūrė platesnę stabilumo zoną Vidurio Europoje". Rusijoje "gali būti kai kurių pareigūnų, kurie laikosi kitokio požiūrio, bet aš manau, kad neparagavęs skonio nepažinsi - o perykštė plėtra suteikė naujo stabilumo, naujo pasitikėjimo", sakė G. Robertson per spaudos konferenciją Bukarešte.

BNS

KĄ SKAITO UŽSIENYJE GYVENANTYS LIETUVIAI

Per 140 tūkst. lietuvių, gyvenančių buvusioje Sovietų sąjungos teritorijoje, laukia žinučių iš Tėvynės. Jos sugrąžina vienus į netolimą, kitus į jau beužmirštamą praeitį. Vladivostoko, Magadano, Jakutsko, Krasnojarsko, Barnaulo, Novosibirsko, Omsko, Tomsko ir daugelio kitų miestų lietuviai daugiausia skaito "Lietuvos aidą". Gal dėl to, kad jis pigesnis už kitus laikraščius, gal tikėdamiesi rašiniuose apie svetur išsibarsčiusius lietuvius rasti pažįstamų ar bendro likimo nublokštų žmonių vardų. Nemažai lietuviškų mokyklų mokytojų ir mokinių domisi žurnalais "Gimtoji kalba", "Gimtasis žodis", kurie ne-

leidžia užmiršti protėvių kalbos, pateikia žinių apie kalbininkus, jų naujus darbus, kalbos dalykus. Vaikai mėgsta žurnalą "Penki", kuris visada pilnas įvairių žaidimų, spalvinamų paveikslėlių. Vyresnieji Karaliaučiaus krašto, Lenkijos lietuviškųjų mokyklų moksleiviai skaito "Genį". Bendruomenės, kuriose protėvių kalba jau užgesusi, prenumeruoja tik "Echo Litvy" (Lietuvos aidas). Tačiau labiausiai laukiamas kiekvienoje užsienio lietuvių bendruomenėje yra plačiai pasaulio lietuvių panoramą atspindintis žurnalas "Pasaulio lietuvis", leidžiamas Chicagoje.

Lietuvos aidas

KAUNO ARKIVYSKUPIJA PASKELBĖ, KIEK GAVO AUKŲ

Per 1999 metus Kauno arkivyskupija gavo virš milijono litų tikinčiųjų aukų. Tai pirmas kartas, kai skelbiama, kiek bažnyčia gavo aukų. Pasak Kauno arkivyskupijos pranešimo, pernai arkivyskupija gavo 1 mln. 13,521 litų aukų ir dar 309,246 litus - iš valstybės biudžeto. Iš šių lėšų kunigų seminarijai išlaikyti išleista 954 tūkst. litų, Katechetikos, Šeimos ir

Jaunimo centrams - 91,609 litai, Caritas reikalams - 49,200 litų, parapijų paramai - 213,609 litų. Pasak pranešimo, rinkliavos parapijose per metus sudaro nuo 400 iki 10 tūkst. litų. Lietuvos bažnytinę provinciją sudaro 2 arkivyskupijos (Vilniaus ir Kauno) bei 4 vyskupijos (Kaišiadorių, Panevėžio, Telšių ir Vilkaviškio).

BNS

TRUMPALAIKĖS SUTARTYS DĖL NAFTOS TIEKIMO

"Mažeikių nafta" pasirašė sutartį su "LUKOil Baltija" dėl 360 tūkst. tonų naftos pardavimo šiais metais per "LUKOil Baltija" degalines. Be to, abi įmonės pasirašė sutartį, pagal kurią "Mažeikių nafta" šiemet perdurs 1 mln. tonų "LUKOil" naftos ir ap rūpins jos produktais Karaliaučiaus ir Sankt Peterburgo sritis. Kol kas nepavyksta susitarti dėl ilgalaikio naftos tiekimo - nesutariama dėl abiem priimtinos kainos.

Respublika

Vienas iš ankstesnių Vasario 16-osios paminėjimų

LIETUVOS KELIAS Į VASARIO 16-ąją

Prof. Edvardas Gudavičius, habilituotas istorijos mokslų daktaras. Akademiniui ir pedagoginiam interesai: Viduramžių istorija, Antikos istorija, Feodalizmo modeliai, Lietuvos Didžioji kunigaikštystė (LDK) tarp Bizantijos ir Lotynų civilizacijų, LDK istorija, pagalbinės istorijos disciplinos, universitetų istorija, LDK istorijos šaltiniai.

* * *

Pasaulis gyvena pirmuosius labiausiai paplitusios skaičiavimo sistemos dutūkstantinės sukakties mėnesius. Lietuvai liko 10 metų iki jos tūkstantmečio jubiliejaus. Rusija savo tūkstantmetį atšventė 1862, Vengrija 1896, Lenkija 1966 metais. Vardijant vien datas, Lietuva ne tiek jau daug nuo šių šalių ir atsilieka, tačiau skiriasi pats datų turinys. Visos minėtos tautos tuo metu šventė ir savo valstybingumo tūkstantmetį. Lietuvos valstybingumui kaip tik kažkuriais šio dešimtmečio metais sukančia ar jau sukako tik trys tūkstantmečio ketvirčiai. Svarbiausia, tačiau, ne tai. Bent jau lenkai ir rusai savo tūkstantmetį minėjo, siesdami jį su turimu valstybingumu (vengrai pretendavo į per ankstyvą chronologiją). Lietuvoje 1009 m. valstybės dar ne-

buvo. Vėlavimo žymė, neretai aptemdydama mūsų praeitį, primena save ir šiandien. Tačiau ar daug tautų gali pasakyti, kad tokios žymės nebuvo jų istorijoje? Ir pati istorija, pasaulio istorija, jeigu ji nori būti žmonių mokytoja, turi pripažinti, kad ji gali nurodyti tik labai nelengvą žmonijos nueitą kelią. Iš nieko niekas ir nesidaro, gyvenimas nieko neduoda veltui. Kuo labiau žmogus išsivaduoja iš gamtos, tuo daugiau jis tą gamtą niokioja, kirsdamas šaką, ant kurios sėdi. Bet patys žmonės yra gamtos dalis ir santykiai tarp jų nužymėti tuo pačiu gamtos dėsniu - būtinybe išlikti. Ši būtinybė kreipia kiekvieno žmogaus biografiją ir kiekvienos žmonių bendrijos, taigi ir tautos, istoriją. Istorija ir šių dienų patirtis mums sako, kad žmonės

išmoko geriau gyventi, kad šiandien mokosi nebeinioti savo planetos. Geriau gyvenant, keitėsi bei keičiasi į gera ir santykiai tarp žmonių ir tautų. Niekuomet žmonės neturėjo tokių galimybių, kokiomis naudojasi mūsų karta, ir mes jau nebesusėjame išvaizduoti mūsų vaikų laukiančių galimybių. Aišku viena: XXI amžius bus visai kitoks. Ir tai bus tik pradžia tų pokyčių, kurie vyks trečiąjį tūkstantmetį. Betgi ir XXI amžiuje bus vėluojantieji ir lenkiantieji. Žmonės liks žmonėmis ir jų nepaliks išlikimo būtinybė.

Lietuvos istorija klostėsi šioje galimybių ir pavojaus, pasiekimų ir praradimų priešpriešoje. Lietuvių genties vado krikštas 1009 metais įjungia į Vidurio Europos šalių (Čekijos, Lenkijos, (nukelta į 4 psl.)

LIETUVOS AIDAS

Šis žurnalas skelbia, pateikia žinių apie kalbininkus, jų naujus darbus, kalbos dalykus. Vaikai mėgsta žurnalą "Penki", kuris visada pilnas įvairių žaidimų, spalvinamų paveikslėlių. Vyresnieji Karaliaučiaus krašto, Lenkijos lietuviškųjų mokyklų moksleiviai skaito "Genį". Bendruomenės, kuriose protėvių kalba jau užgesusi, prenumeruoja tik "Echo Litvy" (Lietuvos aidas). Tačiau labiausiai laukiamas kiekvienoje užsienio lietuvių bendruomenėje yra plačiai pasaulio lietuvių panoramą atspindintis žurnalas "Pasaulio lietuvis", leidžiamas Chicagoje.

LIETUVOS TARYBA skelbia

Lietuvos nepriklausomybę

Lietuvos Taryba savo posėdyje vasario m. 16 d. 1918 m. vienu balsu nutarė kreiptis: į Rusijos, Vokietijos ir kitų valstybių vyriausybės siuo pareiškimu:

Lietuvos Taryba, kaip vienintelė lietuvių tautos atstovybė, remdamos pripažintą tautų apsisprendimo teisę ir lietuvių Vilniaus konferencijos nutarimų rugsėjo m. 18-23 d. 1917 metais, **skelbia atstatanti nepriklausoma, demokratiniais pamatais sutvarkyta Lietuvos valstybę su sostine VILNIUJE** ir tą valstybę atskirianti nuo visų valstybinių ryšių, kurie yra buvę su kitomis tautomis.

Drauge Lietuvos Taryba pareiškia, kad Lietuvos valstybės pamatus ir jos santykius su kitomis valstybėmis privalo galutinai nustatyti kiek galima greičiau suauktas Steigiamasis Seimas, demokratinio būdu visų jos gyventojų išrinktas.

Vilnius, vasario 16 d. 1918 m.

Lietuvos Tarybos nariai:

Dr. J. Basanavičius, K. Bizauskas, M. Biržiška, S. Banaitis, P. Dovydasis, St. Kairys, P. Klimas, D. Malinauskas, V. Mironas, St. Narutavičius, A. Petrušis, Dr. J. Šaulys, K. Saulys, J. Sernas, A. Stulginskis, A. Smetona, J. Smilgevičius, J. Staugaitis, J. Valiokaitis, J. Vileišis.

"Lietuvos aidas", Vilniaus dienraštis, taip paskelbė Lietuvos nepriklausomybės atstatymo aktą, paskirdamas visą pirmąjį puslapį. Paskelbta 1918 vasario 19 d., antradienį

VILNIUJE PERLAIDOTI ŽYMAUS IŠEIVIJOS VEIKĖJO PALAIKAI

Š. m. vasario 11 d., vykdant velionio valią, perlaidoti iš JAV į Lietuvą atvežti Vytauto Gedgaudo palaikai. V. Gedgaudas, žymus lietuvių išeivijos veikėjas, mirė Clevelande, OH, 1999 m. lapkričio 29 d., eidamas 88-uosius metus.

Tarpukario metais V. Gedgaudas buvo rašytojas ir žurnalistas Lietuvoje. Išvykęs į Prancūziją, jis išitraukė į pasipriešinimo naciams judėjimą. Antrojo pasaulinio karo metu priklausė Prancūzijos svetimšalių legionui. Už drąsą Prancūzijos vyriausybė apdovanojo V. Gedgaudą dviem "Croix de

Guerre" medaliais.

V. Gedgaudas buvo Lietuvos ir Prancūzijos žurnalistų sąjungų narys. Prancūzijoje kūrė dokumentinius filmus, vėliau jis persikėlė į JAV, kur dirbo lietuvių laikraščiuose "Draugas" ir "Vienybė". Clevelande V. Gedgaudas 23 metus redagavo laikraštį "Dirva".

Vasario 11 d. 12 val. Vilniaus Šv. Jonų bažnyčioje už velionį aukotos šv. Mišios. Palaidotas Vilniaus Antakalnio kapinėse.

Lietuvos Respublikos ambasados Washingtono Spaudos skyrius

BENDRAS LIETUVOS POLITINIŲ PARTIJŲ PAREIŠKIMAS

Penkios įtakingiausios Lietuvos parlamentinės partijos pareiškė ryžtą siekti, kad Lietuva artimiausiu plėtros laikotarpiu būtų pakviesta jungtis į Šiaurės Atlanto aljansą - NATO. Bendrą komunikatą paskelbė Centro sąjunga, LDDP, Krikščionių demokratų partija, socialdemokratai bei konservatoriai.

Respublika

DAR AŠTUONI LIETUVOS PILIEČIAI PASKELBTI "PASAULIO TEISUOLIAIS"

Izraelis apdovanojo dar aštuonis Lietuvos piliečius "Pasaulio teisuoio" medaliais. Tai yra aukščiausias Izraelio apdovanojimas, kuris suteikiamas ne žydų tautybės žmonėms. Jis skiriamas asmenims, kurie, riziikuodami savo gyvybėmis, gelbėjo žydus per holokaustą Antrojo pasaulinio karo metais.

Apdovanojimo ceremonija įvyko Vilniuje vasario 10 d. Lietuvos žydų bendruomenės centre, pranešė Izraelio ambasada Baltijos šalims. Apdovanojimus įteikė einanti ambasados laikinosios patikėtinės pareigas Ronit Ben Dor.

"Pasaulio teisuoio" vardas nuo 1953 metų, kai buvo įsteigtas šis apdovanojimas, jau suteiktas 15-kai tūkstančių įvairių Europos šalių gyventojų, įskaitant 422 Lietuvos piliečius.

Pastarieji 8 apdovantieji iš Lietuvos yra Ustinija Vasiljeva, Anastasija Jemeljanova, Julija Vitkauskienė ir jos sūnus Arėjas Stasys Vitkauskas, Eduardas ir Ona Leonavičiai, Genė Jonušienė-Premeneckaitė, Kipras ir Elena Petrauskai, kunigas Stanislovas Jakubauskis, Marija Paškevič ir jos duktė Elžbeta Tomaševskaja.

Sutuoktiniais ar tėvams su vaikais, jei jie kartu gelbėjo žydus, skiriamas vienas medalis.

Daugelis dabar apdovantųjų jau yra mirę, ir apdovanojimus atsiėmė jų vaikai. "Pasaulio teisuoio" įteikiami medaliai ir diplomai, o jų vardai įrašomi garbės sienoje Teisuočių sode "Yad Vashem" muziejuje Jeruzalėje.

Omnitel Laikas

Esame per daug ar per mažai apsidraudę?

Amerikoje turime draudimus viskam: žmonėms, namams, ligoms, įvairiems nelaimingiems atsitikimams ir t.t. Uolūs draudimų agentai dažnai įtikina žmones, kad jiems reikia tokio ar kitokio draudimo net jeigu jie nesupranta kam. Todėl vieni žmonės turi tų draudimų per daug, o kiti, kurie agentų nepasiekiami ir kurie "taupo" pinigų, turi per mažai.

Yra dvi pagrindinės taisyklės, kuriomis mes turėtume vadovautis išgydami draudimus:

1. Išgyti draudimą tik tiems atvejams, kai pats žmogus negalėtų susitvarkyti - užsimokėti.

2. Gerai apsižvalgykite, kad už mokamus pinigus gautumėte patį geriausią draudimą. Pats pagrindinis dalykas, kurio dauguma žmonių nedaro, tai per metus paaugoti vieną valandą savo laiko ir atidžiai perskaityti savo draudimo sutartį.

Draudimų įstaigų specialistai pataria kiekvienam perkant draudimą atidžiai susipažinti su kelių draudimo bendrovių siūlymais ir tik tada pasirinkti tinkamą ir ne per brangią apdraudą. Tokiu būdu galite sutaisyti nemažai pinigų.

Yra apdraudų, kurios jums siūlomos įvairių reklamų forma,

bet jos jums nereikalingos. Štai keletas jų:

"Credit life" - ši paskola yra siūloma, kai prašote paskolos, pvz., automobilį perkant, bet ji yra reikalinga turbūt tik tiems, kurie serga nepagydoma liga, arba seniems žmonėms.

"Flight insurance" - iš anksto apsidraudžiama prieš skrendant, mokesčiai už ją eina firmos pelnui ir reklamai.

Apdrauda nuo vėžio ligos ("Cancer insurance"): pagalvokite, ar apsimoka nuo kiekvienos galimos ligos pirkti apdraudą? Tai būtų labai brangu!

Kita nereikalinga apdrauda - tai "car-rental insurance". Jei turite kredito kortelę ir mašinos draudimą, tai tos apdraudos jūs jau ir taip apdraudžia.

"Accident insurance" - tai dažnai siūloma pigia kaina apdrauda paštu. Jų vertė ir reikalingumas nėra dideli.

"Mortgage insurance" - siūloma namo pirkėjui, kad paskolos davėjas būtų apsaugotas. Bet gal jūsų namo kaina per keletą metų pakils, ir jums tos apdraudos tikrai nereikės. Visada pasitikrinkite, ar ji jums yra reikalinga.

"Appliance insurance" - tai prailgintos garantijos jūsų šaldytuvui ar VCR. Bet kodėl jums

mokėti apdraudą, gal tie dalykai nesuges, o jei suges, tai jų pataisymas gali kainuoti daug mažiau nei jūsų per keletą metų sumokėti pinigai tam draudimui.

Būtinai reikia turėti namo ir automobilio apdraudas. Pirkdami šias apdraudas, galite sutaisyti sumažindami mokesčius, pasirenkant kuo aukščiausią nurašymą (highest deductible), kurį galite sau leisti.

Daug žmonių padaro klaidą - apsidraudžia mažai sumai - tokiai, kokia yra, sakykime, jų "net worth" - 100,000 dolerių ("net worth" yra tai, kas lieka sudėjus visas savo pajamas ir turto vertę ir atėmus skolas). To neužtenka. Pvz., pasiėmėte 100,000 dol. apdraudą, bet padarėte kam nors 500,000 dol. nuostolį. Ką tada darysite? Todėl reikia drausti didesnei sumai, kuri yra susijusi su išpareigojimu - "liability". Taip pat patariama pagalvoti apie "umbrella" tipo apdraudos išsigijimą. Bet jei jūsų turtas yra mažas ir jūs esate, advokatų žodžiais tariant, "judgement proof" - t. y. neapsimokės iš jūsų atimti tą mažą turtelį, kurį turite - tada pasirinkite minimalią apdraudą.

Išgyjant sveikatos apdraudą, venkite tokio tipo apdraudų, kurios kartojasi "overlap". Sunku pasirinkti tinkamą apdraudą iš didelio skaičiaus siūlomų tiesioginių ar šalutinių (gap) ap-

draudų. Jums čia gali padėti jūsų gydytojas ar jo įstaigos patyręs buhalteris.

Jums reikia gyvybės apdraudos ("life insurance") tik tuo atveju, jeigu jūsų artimi žmonės finansiškai nukentėtų jums mirus. Jums reiktų invalidumo draudimo - "disability insurance", jei jūs nemirtumėte, o taptumėte invalidu. Perkant gyvybės apdraudą, turite gerai apskaičiuoti, kiek jūsų šeimai - artimiesiems jos reikės jūsų mirties atveju. Jūsų šeimai gaunant jūsų darbovietės ir soc. sec. mokesčius, kiek gali reikėti - 20,000 dol. per metus ateinančių 20 metų bėgyje? Tai yra 400,000 dolerių. Galite pirkti mažesnę sumą, jei įmokėjimais neša procentus. Bet atminkite, atskaičiavus mokesčius ir pridėjus infliaciją, tai nėra daug.

Amerikiečiai turi posakį: niekada nebūsi per turtingas ir per lieknas, bet dažnai esi per daug apsidraudęs. Todėl kasmet peržiūrėkite savo draudimus, nereikalingų atsakykite, per didelius sumažinkite, jei per mažai turite, pasitarkite su žmonėmis, kurie žino draudimų prekybą. O pinigus, kuriuos sutausysite sumažinę ir atsiskę nereikalingų draudimų, idėkite į banką ir leiskite jiems augti. Kai jums reikės pinigų - turėsite.

Parengė B. Jasaitienė ir A. Šmulkutienė

Naudotasi "Chicago Tribune" (1999.02.01) medžiaga

V. Orvido muziejus netoli Salantų

V. Kapočiaus nuotr.

NEW JERSEY NEW JERSEY NEW JERSEY NEW JERSEY
SENTRY REALTY, INC. 33 E. Railroad Ave., Jamesburg, NJ 08831. Tel.: (732) 521-1611. FAX 732-521-0034. Jei norite pirkti namą, žemės plotą, komercinį pastatą ar nuomoti namą puikioje Centrinėje New Jersey dalyje, maloniai kviečiame kreiptis į NJ Licensed Real Estate agentę ZINERĄ A. MACYS (kalba lietuviškai). Namų tel.: (732) 521-5556 arba (732) 521-1916. Centrinė New Jersey dalis yra puiki vieta gyventi tiek jaunos šeimoms, tiek pensininkams. Geros mokyklos. Patogus susisiekimas su prekybos centrais ir darbais. Gerai žinomos pensininkų namų bendruomenės.

GALCHUS & GORDON, advokatai, patarnauja sekančiuose teisiniuose reikaluose: nelaimingi atsitikimai, nekilnojamas turtas, imigracija, DWI and all criminal. Virš 20 metų patirtis. Parūpinamas lietuvių k. vertėjas. Konsultacija nemokamai. Galchus & Gordon, 39-07 Bell Blvd., Bayside, NY 11361. Tel.: 718 229-2628.

JONAS V. STRIMAITIS, advokatas, patarnauja teisiniuose reikaluose, kurie liečia testamentą paruošimą ir jo vykdymą, o taip pat nekilnojamo turto pirkimą ar pardavimą bei įvairius reikalus, susijusius su mokesčių (tax) mokėjimu. Advokatas dirba Connecticut valstijoje ir kalba lietuviškai. 134 West St., Simsbury, CT 06070. E-mail: sigcycle@aol.com Tel.: 860 651-0261. Fax 860 651-8376.

SHALINS FUNERAL HOME, Inc., 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way St.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laido tuves. Kopyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244.

BUYUS FUNERAL HOME. Mario Teixeira, Jr. laido tuvių direktorius, Newark office: 426 Lafayette St. (Cor. Wilson Ave.). Tel. 344-5172. Paruošiamos garbingos laido tuves. Modernios kopyčios, oras šaldomas. Daug vietos automobiliams pastatyti.

JUOZO ANDRIUŠIO Real Estate, namų pardavimas, visų rūšių apdraudimai, Income Tax pildymas. Įstaiga veikia naujoji vietoj - OHLERT-RUGIERE, Inc., 89-11 Jamaica Ave., Woodhaven, NY. Tel. 847-2323 (namų tel. 847-4477). Įstaigai kreipiantis paminėti, kad esate ar norite būti J. Andriušio klientais.

VYTAUTAS BELECKAS IR SŪNUS JONAS, sav. Winter Garden Tavern, 1883 Madison St., Ridgewood, NY 11227. Tel. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA - Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai. Dalia Radžiūnas, sav. - 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, NY 11368. Tel. 779-5156.

LAISVĖS ŽIBURIO radijas girdimas sekmadieniais 9 val. ryto iš KDM stoties 1380 AM. Romas Kezys, 217-25 54th Ave., Bayside, NY 11364. Tel. 718 229-9134 arba 718 428-4552. Fax 718 423-3979.

Lietuvos Krikščionišką DEMOKRATIJA
ir jos spaudą paremkime dabar:
pinigais, Unitrust, testamentais.
-Tax Exempt #36-2927289-
per:
Pope Leo XIII Literary Fund, Inc.
9050 Troy Avenue
Evergreen Park, IL, 60642
Fax/Tel. 708-636-9562 Klauskite informacijų

LIETUVIŠKO STILIAUS PAMINKLAI
SUKURIAMI IR NEMOKAMAI
PRISTATOMI Į VISAS KAPINES
NEW YORK, NEW JERSEY
IR CONNECTICUT VALSTIJOSE.
ISTAIGA PRIE ŠV. JONO KAPINŲ.

Fasolino
MEMORIALS
66 - 86 80 ST. MIDDLE VILLAGE,
QUEENS N.Y. 11379
PHONES (718) 326 - 1282 ; 326-3150
- TAI MŪSŲ VIENINTĖ VIETA -
- GAUSI PARODŲ SALE -

†
KVEČAS
JONAS
1933+1976

Bostono Lituanistinei mokyklai - 50 metų

Rima Girnius

Praėjusių metų pabaigoje Bostono aukštesniajai Lituanistinei mokyklai suėjo 50 metų. Ta proga buvo suruoštas banketas, kurio metu buvo pasidalinta prisiminimais iš mokyklos gyvenimo, pagerbta ilgametė mokyklos direktorė Daiva Navickienė, pristatytas Vidos Karosaitės-Kleinienės atminimui įkurtas fondas.

Programą pravedė viena iš buvusių mokyklos direktorių Zita Krukoniė. Ji trumpai pristatė mokyklos istoriją, supažindino su mokyklos vedėjais, mokytojais, net su iki šiol tebeleidžiamu laikraščiu "Švilpukas".

Trumpa Bostono aukštesniosios Lituanistinės mokyklos istorija

Isikūrimas

Lietuviškos mokyklos užuomazga Bostone yra siejama su Bostono Tremtinių Rateljais, kuris prie So. Bostono Šv. Petro lietuvių parapijos susidarė 1947 m. rugsėjo 16 dieną. Šio Rateljio branduolyje buvo tiek naujųjų ateivių - dypukų, tiek jau Amerikoje gimusių lietuvių. Tremtinių ratelis šeštadieniais ir sekmadieniais pradėjo pamokas lietuvių ir anglų kalbomis. 1949 metais iš Vokietijos atvyko mokytojas Vladas Kulbokas, kuris buvo pakviestas vadovauti šiai šeštadieninei lietuvių mokyklai.

1949 m. vasarą, atvykus dar daugiau naujų šeimų iš Europos, buvusios lietuvių kalbos pamokos jau nepatenkino tėvų ir buvo susirūpinta steigti kelių skyrių mokyklą, kurioje būtų laikomasi nepriklausomos Lietuvos vidurinės mokyklos lietuvių kalbos ir literatūros bei Lietuvos istorijos programų. Tų pirmųjų šios mokyklos steigėjų tarpe minėtini: Juozas Audėnas, Romualdas Budreika, Daumantas Cibas, dr. Juozas Gimbutas, Juozas Kapočius, Irena Manomaitienė, Kazimieras Mockus, Pranas Žičkus, o iš seniau atvykusiųjų: Aleksandras Ivaška, Antanas Matjoška. Jie sudarė mokyklai steigti komitetą, į kurį įėjo: dr. Marija Alseikaitė-Gimbutienė, Vladas Kulbokas ir Kazimieras Mockus. Šis komitetas susitarė su klebonu Pr. Virmausku dėl Šv. Petro lietuvių parapijos mokyklos patalpų, kurias tuo metu gavo visiškai

veltui. Pamokas pradėjo 1949 m. rugsėjo 17 d. turėdami 25 mokinius. 1949 m. spalio 22 d. tėvai išsirinko pirmąjį tėvų komitetą, kuriam pirmininkavo Irena Manomaitienė, o nariais buvo Aleksandras Ivaška (senųjų ateivių) ir Pranas Žičkus. Mokslas tais metais savaitei kainavo 50 centų, nežiūrint kiek vaikų iš šeimos buvo leidžiama į mokyklą.

Pradžioje ši mokykla vadinta Šeštadienine Lituanistine mokykla, bet 1950 metais, sudarius jau pilną vidurinės mokyklos aštuonių klasių ir keturių skyrių pradžios mokyklos

junginį, pavadinta Bostono aukštesniąja Lituanistine mokykla, kurios vardas išliko iki šių dienų.

Programa

Mokykla buvo įsteigta nepriklausomos Lietuvos mokyklų modeliui: keturios pradžios mokyklos klasės ir 8 vidurinės mokyklos klasės. Palaipsniui šis modelis pasikeitė: šį aštuonias pradžios mokyklos klases ir 4 aukštesniosios mokyklos klases. 1964/65 metais vyresniųjų keturių klasių programos buvo suvestos į trejų metų kursą. Buvo dvi pagrindinės priežastys su trumpinti vienus mokslo metus: pirmoji priežastis - patalpų stoką, 2 - paskutinieji mokslo metai ėmė sutapti su vidurinės mokyklos (high school) paskutiniaisiais metais ir šios valstijos labai didelių reikalavimų college board egzaminais.

1992-aisiais 3-jų metų aukštesniosios mokyklos kursas buvo sumažintas į 2-jų metų. Pagrindinė priežastis buvo labai panaši į ankstesnę: trečiaisiais vidurinės mokyklos (high school) metais labai daug laiko praleidžiama ieškant universitetų, ruošiantis SAT egzaminams.

Pirmasis vaikų darželis sudarytas 1971 m., o nuo 1982 m. pradėjo veikti ir vaikų lopšelis.

Patalpos

Nuo 1949 iki 1970 metų mokykla naudojosi So. Bostono Šv. Petro lietuvių parapijinės mokyklos patalpomis. Tačiau tos patalpos buvo per mažos, nes tebuvo tik 8 erdvios klasės, kai tuo tarpu lituanistinei mokyklai reikėjo 12. Dėl to buvo daug vargo per šituos metus norint sutalpinti visas klases. Vyriausios klasės buvo mokiamos mokytojų kambaryje, valgykleje, du skyriai sujungti vienos klasės kambaryje. Šios patalpos buvo gaunamos veltui, tik nuo 1954 m. tėvų komitetas pradėjo skirti auką kurio ir kitoms išlaidoms.

Apie 1970-uosius tų metų tėvų komiteto pastangų dėka mokykla gauna Patrick F. Gavin mokyklos patalpas So. Bostone ir čia mokykla veikia apie 16 metų. 1986 m. tėvai nusprendžia išsinuomoti patalpas priemiestyje, kad vaikai pertraukos metu galėtų išbėgti į lauką palakstyti ir pabendrauti. Dvejiems metams buvo išnuomota mokykla Kantone, 1988 m. mokykla persikėlė į Miltoną, į St. Mary of the Hills mokyklą. Šios patalpos yra nuomojamos iki šiol.

Išlaikymas

Nuo pat isikūrimo mokyklos išlaikymas visa našta gulė tėvų komitetui, nes mokykla jokių

(nukelta į 5 psl.)

Bostono Lituanistinės mokyklos abiturientai (iš k. į deš.): Gina Walat, Angelika Kazakaitytė, mokytoja M. Girniuvienė, Kastytis Norvaiša, Marius Hauser, Mantas M. Eivaitės-Hauser nuotr.

DARBININKASThe Lithuanian Weekly
Published by Franciscan Fathers341 HIGHLAND BLVD.
BROOKLYN, NY 11207Editorial Office 718-827-1352
Business Office 718-827-1351
FAX 718-827-2964Publication No. USPS 148-360
ISSN 0011-6637Second Class postage paid at Brooklyn, NY, Post Office
Subscription per year \$45.00. Single copy \$1.00.
Published Weekly except 2nd and 3rd week in JulyPOSTMASTER: Send Address Change to:
DARBININKAS, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207
— Redaguoja REDAKCINĖ KOMISIJA —

Rankraščiai taisomi Redakcijos nuožiūra

Tarp dviejų gimtadienių

Gal nedaug kas pastebėjo, kad Vasario 16-oji įsiterpia tarp didžiųjų JAV prezidentų, Lincolno ir Washingtono, gimtadienių. Tai atsitiktina, tačiau reikšminga. Dvi didieji Amerikos prezidentai, kurių vardai tebėra gyvi šio krašto istorijoje, yra buvę žmonių laisvės skelbėjai ir gynėjai.

George Washington gynė šio krašto gyventojų teisę laisvai apsispręsti ir nepriklausomai tvarkytis. Abraham Lincoln kovojo už visų žmonių lygias teises laisvai tvarkyti savo gyvenimą. Abu tie garbėji vardai ir laisvės idealai gaubia ir Vasario 16-osios deklaraciją, kuria buvo išreikšta lietuvių tautos valia laisvai gyventi nepriklausomoje savo valstybėje.

Sovietinė okupacija ir prievarta buvo ne tik tų didžiųjų laisvės idealų paneigimas bei išniekinimas, bet ir nusikaltimas žmonių. Kokia maža ir fiziškai silpna bebūtų tauta, ji yra pasaulinės žmonių šeimos narė, lygi didžiosioms ir galingoms tautoms.

Tautos teisė į laisvę ir lygybę priklauso ne nuo jos didumo ar galingumo, bet nuo to, kad ji yra gyva: teisingumas reikalauja atiduoti kiekvienam tai, kas jam priklauso.

Kiekvienai tautai priklauso teisė laisvai tvarkytis. Kai didesnė ir galingesnė tauta ar valstybė tą teisę pamina, ji nustoja teisės būti laisvo pasaulio bendruomenės nare. Ji pati save išskiria kaip nusikaltėlę. Tokia buvo Sovietų Rusija.

Rusijos išsiskyrimas iš laisvojo pasaulio yra būdingas ne nuo šiandien. George Washingtono laikais Amerikoje ir Vakarų Europoje aidėjo žmogaus lygybės ir laisvės šūktis, Prancūzijoje kilo Didžioji revoliucija. Amerikoje 1776 m. liepos 4 d. buvo paskelbta nepriklausomybės ir kilo laisvės kova, kuri baigėsi šio krašto laimėjimu. Gi tuo pačiu metu caristinė Rusija, susitarusi su vokiškąja Prūsija ir Austrija, užgrobė ir pasidalijo laisvą Lietuvą ir Lenkijos respubliką. Kai Vakarų pasaulyje laisvės idealai buvo iškelti, Rytų rusiškajame pasaulyje jie buvo sumindžioti.

Lincolno laikais pasikartojė tas pats. Abraham Lincoln 1863 m. sausio 1 d. paskelbė emancipacijos, arba vergų išlaisvinimo, deklaraciją. Dėl to kilo vidaus karas, bet jis buvo laimėtas žmogaus teisių ir lygybės gynėjų. Vergija buvo panaikinta. Tuo tarpu caristinėje Rusijoje lietuvių, lenkų ir kitos tautos liko pavergtos. Lietuvių ir lenkų sukilimas 1863 m. buvo kruvinai užšlopintas. Ir šiuo atveju Rusija išsiskyrė iš laisvo Vakarų pasaulio, kaip žmonių ir tautų engėja.

Laisvė yra igimta ne tikrai atskiram žmogui, bet ir tautai. Tautoje ji pasireiškia Nepriklausomybės siekimu.

Nepriklausomybė nėra kokia tai tautos užgaida. Nebe vienu atveju didžiosios valstybės žiūri į mažųjų tautų Nepriklausomybės siekimą kaip į neprotingas užgaidas. Taip į Baltijos valstybes savo metu žiūrėjo hitlerininkai ir bolševikai.

Nepriklausomybė tautai yra gyvybės dalykas, giliausia jos valios išraiška. Kaip atskiras žmogus, taip ir tauta turi teisę savo valią reikšti laisvai. Tautai toji laisvė geriausiai išsaugojama nepriklausomoje savo valstybėje.

Vasario 16 proga

Antanas Dundzila

Mes esame karta, kuri, Stasio Lozoraičio žodžiais, matė savo kraštą ir žmones naikinusios dramos pradžią ir pabaigą. Tai dramai pasibaigus, džiaugiamės Nepriklausomybe, kuriai pradžią ir kryptį davė čia mūsų minima, 1918 metais išaušusi Vasario 16-oji. Tad šia proga - keletas minčių apie tos dramos šaknis bei kulminacinius įvykius.

Po visame pasaulyje švenčiamų, didžiulę religinę reikšmę turinčių Kalėdų - tiesa, Amerikoje jau labai sukomercintų - tuoj pat ateinančių naujųjų kalendorinių metų angoje lietuviai atsiduria net prieš trejetą Lietuvai labai svarbių įvykių minėjimų. Tie įvykiai yra beveik reguliariai, kiekvienas į skirtingą mėnesį mums likimo išdėstyti, jie visi yra reikšmingi ir Lietuvos valstybingumui ir mūsų visų asmeninei būsenai. Jie reikšmingi ne tik Lietuvos tolimiesiems nepriklausomo gyvenimo riedėjimui, bet ir mūsų lietuviškumo puoselėjimui. Tuos įvykius mininių švenčių ir Lietuvai, ir lietuviui būtinai reikia. Jos privalo būti lyg koku tai užsiangazavimu likti sąmoningu lietuviu tolimesnėje prasidėjusių metų eigoje. Tų švenčių datos yra šios: sausio 13-ji, vasario 16-ji ir kovo 11-ji.

Sausio 13-ji, ženklinanti okupanto 1991 metais įvykdytas žudynes, gal ir neturėtų būti laikoma švente tiesiogine to žodžio prasme. Sausio 13-ji yra Lietuvos istorijai reikšmingo įvykio daugiau suaktis. Šventės paprastai reiškia ir neša džiaugsmą, o čia - sausio 13-ją - okupantas pakartojė savo 1893 metais, beveik prieš šimtą metų, įvykdytas skerdynes Kražiuose. Šiandieną retai beprisimenamose Kražių skerdynėse žuvo devyni, daug buvo sužeistų, 150 atsidūrė kalėjime. Kražiuose anuomet siautė kazokai ant arklių, o 1991-aisiais Vilniuje - šiais laikais mechanizuotos kavalerijos tankuose iki dantų ginkluoti, okupanto kariuomenės specialūs daliniai. Vilniuje 1991 sausio 13-ją sovietų tankai sutriuškino 13 asmenų, daug buvo sužeista. Šių dviejų mums tragiškų skerdynių didysis skirtumas glūdi tame, kad lietuvių sūnų bei dukterų minios Vilniuje tą susidū-

rimą laimėjo. Lietuva sudėjo neeilinę auką, bet laimėjo! Grįžtant prie "šventės" žodžio prasmės, prisiminkime, kad Vėlinės, mirusiųjų prisiminimą, Bažnyčia taip pat laiko bei vadina švente. Panašia logika mes Sausio 13-ją irgi galime minėti šventės ženkle, nes manau, kad į istorinį Lietuvos valstybingumo dangų turi teisę visi tie, kurie tą dieną ir naktį už Lietuvos nepriklausomybę prieš tankus stovėjo.

Vasario 16-ji... Pagalvokime: ar išvis šiandieną būtų Lietuva, ar mes būtume lietuviais, jei nebūtų buvę Vasario 16-sios ir po jos sekusio nepriklausomybės dvidešimtmečio? Manau, kad ne. Jeigu šiandieną mes galime džiaugtis savo lietuviškumu, jei tą savo lietuviškumą brožuą vertiname, tai, kiekvienais metais, Vasario 16-jai išaušus, privalome savo tautos didžiąsias viltis jautriau negu tik kaip paprastą dieną išgyventi. Vasario 16-tosios aktas buvo sąmoningas lietuvių tautos laimėjimas pasaulinės istorijos tėkmėje. Jis reikšmingas Lietuvai, nes XX-me šimtmečiuje atstatė nepriklausomą Lietuvos valstybę. Jis reikšmingas kiekvienam lietuviui šiais laikais, nes mumyse iškiepijo lietuvių sąmonę, ją padarė visų mūsų bendro likimo bei vilčių dalimi.

Ir pagaliau, taip pat metų pradžioje minimas ką tik pasibaigusio šimtmečio stebuklas - 1990 kovo 11-ją atstatyta nepriklausomybė! Su ja atgijo konkreti galimybė atstatyti sulaužytus, okupantų brutaliai lankstytus Vasario 16-sios nepriklausomybės bėgius, kuriais Lietuva vėl gali savarankiškai riedėti ir nebūti tremiama tautinei mirčiai ir genocido Sibiri. Vėl realiai turime galimybę su viltimi žiūrėti į Vasario 16-ją prisikėlusią šių laikų Lietuvą. Manau, kad jei 1918 vasario 16 dieną įvyko Lietuvos valstybės šiais laikais užgimimas - Kalėdos, tai 1990 kovo 11-ji buvo jos prisikėlimas - Velykos.

Sakyčiau, yra idomu, kad, nežiūrint kitų, vėlesnių įvykių, lietuviai vis tiek kasmet mini Vasario 16-ją. Štai Kovo 11-ją mes patys esame asmeniškai išgyvenę, tačiau tebevertiname ir toliau švenčiame Vasario 16-ją! Čia mes ne vieni: yra ir daugiau tokių kraštų. Pavyzdžiui,

Prancūzijos Nepriklausomybės šventė kasmet švenčiama liepos 14-ją. Istoriskai žiūrint, tai prancūzų monarchijos replių ir Paryžiuje buvusio Bastilijos kalėjimo 1789 metais sugriovimo diena. Šiais laikais vadinamoji net penktoji Prancūzų Respublika savo nepriklausomybės šventę vis tiek švenčia liepos 14-ją dieną, panašiai kaip kad ir Lietuva - Vasario 16-ją.

Esu išitikinęs, kad dabar Vasario 16-ąją mes privalome švęsti džiaugsmo ir vilties ženkle. Tai didelis skirtumas nuo anų laikų, kai, dar visai neseniai, buvome pasmerkti į savo Nepriklausomybę žiūrėti lyg į paskenduolę kokiame tai okupanto liūne. Tiesa, nei vienas, nei antras okupantas nebuvo paskandinęs mūsų vilties. Lietuvai Nepriklausomybę atstačius, tos išsaugotos vilties įgyvendinimas mes tik skatina ne tik su pasitikėjimu, bet ir su tikėjimu žiūrėti į ateitį.

1918 metais vasario 16-ją nepriklausomybę Lietuvos Taryba paskelbė lietuvių tautos vardu. Tai įsidėmėkime! Tame tautos valios akte glūdi labai svarbus Vasario 16-sios bruožas. Jo ypač šiandien negalima išleisti iš akių. Tauta yra įrašyta Konstitucijos įvade, paminėta Kovo 11-sios deklaracijoje, tačiau, nežiūrint gražių žodžių, lietuvių tautos interesai Lietuvoje šiuo metu dar nerieda taip, kaip turėtų riedėti. Jie yra kritikuojami ir net kompromituojami. Daug kur lankstomasi vadinamųjų tautinių mažumų, kosmopolitizmo bei kitokioms

pasaulinio masto "vertybėms", kurias neskrupulingi kaimynai ar tik vakar į mūsų žmones iš tankų šaudę okupantai bando panaudoti savo tikslams. Aš linkėčiau, kad šiais laikais Lietuva gerai pasižiūrėtų į žydus ir į Izraelį, į jų viešai proteguojamą savųjų žmonių krašto politiką. Todėl lietuviams, žodį "Tauta" rašydamos didžiąja raide ir neįgdamos net mūsų Vasario 16 minėjimuose dėstomas pamokėles apie kosmopolitizmą ar internacionalizmą, šios šventės proga linkiu, kad Lietuva ir lietuvių imtų pavyzdį iš žydų, koku būdu savo bendruomenės interesų siekti, juos sergėti.

Šias šventiškas Vasario 16-sios mintis dera užbaigti tebegaliojančiais Vytauto Landsbergio 1990 kovo 12-tą dieną - tik 24 valandoms praslinkus po Nepriklausomybės atstatymo paskelbimo - pasakytais žodžiais: "Dabar mums svarbu pateisinti tai, ką pradėjome". Duok, Dieve! Lietuviai tauta išlaikė egzaminą, Vasario 16-sios vizija nušvito lyg tame Žmuidzinavičiaus paveikslo regėjime: tas iššūkis beveik po metų laiko, sausio 13-ją, buvo ne tik pateisintas, bet ir visam pasauliui įrodytas... Tas iššūkis galioja ir dabar, po dešimties metų... Į tą iššūkį - "pateisinti tai, ką pradėjome" - Vasario 16-sios proga kaupiamė didžiausias savo viltis.

Džiaugiuosi su jumis ir, panašiai kaip Kalėdų rytą, jus Vasario 16-sios proga sveikinu!

Namas Vilniuje, kuriame 1918 m. vasario 16-ąją buvo paskelbtas Lietuvos Nepriklausomybės Aktas V. Kapočiaus nuotr.

ALISA RUPŠIENĖ

Išėjimų organizacijų vaduojamoji
veikla. Šaltinių publikacijos

3

Mes replikavome, kad niekuomet nebuvo susipykę, ir po pareikštų nuomonių radome, kad visi nusiskundimai liko praeityje ir buvę nesupratimai likę likviduoti. Konsulas Daužvardis nusiskundė, kad Ministeris Žadeikis negavo jokių informacijų iš Tarybos Sekretoriato. Pastebėjo, kad ir neturėdamas jų gynė LTT, kai State Department prašė pareikšti Poną Žadeikį savo nuomone. Konsulas neva stengėsi iškelti gerą P. Ministerio širdį, bet Grigaitis tame atrado tik eilinę pareigą. Atrodo, tiek Konsulas, tiek Ministeris Žadeikis krypta nejučiomis LTT link.

Pasikalbėjimų metu paaiškėjo nemaloni aplinkybė, kad jau visas mėnuo praėjo, o Sekretoriatas neturi nei statuto, nei protokolo.

Lenkai paskyrė p. Januszą Stamirowski politiniu patarėju prie lenkų konsulato Čikagoje. Jam pavesta specialiai rūpintis ir paruošti Amerikos lenkų visuomenę prie palankesnio lenkų bendradarbiavimo su lietuviais ir čekais.

Tęsiant per dr. Januszą užmegztą kontaktą dėl tarpusavio abiejų tautų bendradarbiavimo, prof. Pakštas atstovavo lietuviams gegužės 3 d. lenkų suruoštoje iškilmėse.

Gauna: Gabaliauskas, Grinius, Janušis, Kajeckas, Pakštas, Robinzonas, Vaičiulaitis, Vileišis. Gauna pasiskaityti: Prunskis, Deksnys, Barauskas.

Privatus laiškas kun. A. Deksnui

Privatus laiškas, rašytas kun. Dr. Deksnui. Čikaga. 1942.7.23 Mielieji Prieteliai,

Jau ketvirtas mėnuo baigias, kai mes turėjome LTT suvažiuovimą ir kai padarėm skambius nutarimus. Tačiau visi prisipažinsim, kad darbas truputį per lėtai eina. Mes dirbam, bet lyg nedrąsiai.

Visi Jūs žinot lėšų svarbą... Turime įvykdyti tai, ką savo žodžiu pažadėjome pereitame suvažiuovime. Tengi pažadėjome surinkti iki 1943.4.9 1500 dolerių. Mūsų kasa gi apytuštė... Aš siūlau padaryti pradžiai 6 kolektorių, kurie turėtų kas mėnesį iš Kolektuoti iš idealistių lietuvių patriotų tam tikrą mėnesinį mokesį Lietuvos Nepriklausomybės gelbėjimui. Pradžiai patiekiu sąrašą, iš kurio prašom pasirinkti 12 asmenų, kuriuos kas mėnesį tektų aplankyti ir iš Kolektuoti.

Pradžiai kolektoeriais būtų: Barauskas, Deksnys, Samienė, Skyrus ir Vileišis. Turime surengti viešą pranešimą Čikagos žurnalistams ir pavaišinti juos. Tą pranešimą turėtų padaryti Ponia Bulotienė. Turime užmegzti ryšius su Lietuva ir atlikti daugelį darbų... Turėkim savigarbos jausmo ir nepalikim neįvykdę savo pažadų.

Dokumentai gauti 43.1.8

1942 m. gegužės 16 d. Pro memoria Nr. 2

Konfidencialiai

1942.5.16

Pro memoria No. 2

Dr. Junosza, lenkų informacinio biuro vedėjas, ir dr. Janusz Stamirowski klub dieną mane pakvietė vakarieniauti į žinomą Lake Shore Club. Vakarienės metu plačiai palietėme visus svarbesnius politinius klausimus. Jie pažymėjo, kad tiek mūsų, tiek lenkų politinė padėtis yra labai sunki. Lenkai labai džiaugiasi, kad jiems pavyko išgelbėti keletą divizijų iš Rusijos. Tačiau Londone įvykusi lenkų generolų konferencija nutarė senų klaidų nebekartoti ir savo turimus kareivius „čėdyti“ geresniems laikams. Jie dabar nekantriai laukia didesnio tiek vokiečių, tiek rusų nusilpimo... Jie labai pageidautų matyti pusiau gyvus ir baisiai nuka-

muotus vokiečius ir rusus prie Uralo kalnų. Anot lenkų, tai jau pradeda suprasti ir čekai su angliais... Patarėjas Stamirowski pareiškė, kad jo uždavinys yra sekti ir plėsti lietuvių-lenkų ir lenkų-čekų santykius. Jis pareiškė, kad lenkai net sutiktų ir Vilniaus klausimą mums palankia prasme išspręsti, jei mes sutiktume įsiti į bendrą lenkų-čekų-lietuvių konfederaciją ir pasirašytumėm tuos pačius 14 punktų, kuriuos lenkai ir čekai pasirašė. Jis kelis kartus man kartoją skirtumą tarp federacijos ir konfederacijos, stengdamasis užakcentuoti, kad mes liktume visai laisvi ir savistovūs ir t. t. Be to, esą mūsų nutarimas galutinės galios neįgaus, kol išlaisvintų šalių parlamentai susitarimo nepatvirtins. Tai gi galės įvykti tik karui pasibaigus. Tačiau toks nutarimas tiek mums, tiek lenkams turėtų begalinės naudos. Jie abu labai pesimistiškai žiūri į latvius ir estus. Tuo tarpu jie nepageidautų nei vienu, nei antru matyti Centro Europos konfederacijoje. Lenkai prašė mane informuoti savo kolegas Taryboje ir pareiškė noro dažniau pasimatyti ir pasikeisti nuomonėmis. Taip pat lenkai pareiškė, kad jie visur mus remis, kur tik galės, nieko iš mūsų nereikalaudami. Patarėjas Stamirowski žadėjo net susinešti su Lenkijos ambasada Maskvoje ir prašyti lenkų Raudonąjį Kryžių perleisti dalį siuntinių mūsų tremtiniais. Lenkai nepageidautų triukšmo vedant pasikalbėjimus, nes tai tik pakenktų reikalui esmei. Jie pareiškė, kad jei mes Jums, lietuviams, purement et simplement Vilnių pripažintumėm, tai mus lenkai pakartų. Taip pat ir Jus lietuvių pakartų, jei Jūs Vilniaus išsižadėtumėt. Taigi ieškokim bendrai išeiities, kad visi liktume gyvi ir patenkinti. Tiesa, tai be galo sunkus klausimas, bet juk nėra nė vieno klausimo, kurio geru noru žmonės tarpusavyje negalėtų išrišti. Pasikeitę nuomonėmis, pažadėjome laiks nuo laiko pasimatyti ir pasikeisti nuomonėmis.

Norėčiau patirti Tarybos narių nuomones dėl J. Smetonos atakų. Manau, reikėtų smarkiau reaguoti. Nesukraukim ant Gabaliausko vieno tą advokato rolę. Priemonių ir būdų tiems plūdimams užkirsti turime pakankamai.

(nukelta į 4 psl.)

■ Austrijos Laisvės partijos lyderis Joerg Haider interviu Vengrijos laikraščiai "Nepszabadsag" pareiškė, jog Europos Sąjunga (ES) turi priimti su Austrija besiribojančias šalis tik tuo atveju, jei jose atlyginimų lygis pasieks Austrijos lygį. Priešingu atveju, sakė jis, liberalizavus darbo jėgos rinką, austrų darbininkai atsidurs nepalankioje padėtyje. Šiuo metu vidutinis uždarbis Vengrijoje penkis kartus mažesnis negu Austrijoje. Tiesa, Haider pridūrė, jog per ilgesnį laiką šis skirtumas turėtų išnykti.

■ ES užsienio politikos atstovas Javier Solana, lankydamasis Lenkijoje, sakė, jog jis nemano, kad kraštutinės dešiniojos Laisvės partijos dalyvavimas Austrijos vyriausybėje gali uždelsti ES plėtimo procesą ar vidinių institucijų reformą. Sudarius naują vyriausybę Austrijoje, jos 14 ES partnerių išaldė dvišalius santykius su Viena, tačiau ES viduje palaiko su ja santykius, nors ir gana šaltus. Lenkijos premjeras Jerzy Buzek pakartojo Varšuvos norą įstoti į ES 2003 metais. Briuselio diplomatu nuomone, anksčiausia naujų narių priėmimo data - 2005 metai.

■ Rusijos pirmasis vice-premjeras finansų ministras Michail Kasjanov žurnalistams vasario 11 d. po derybų su Londono klubu, vienijančiu bankus-skolininkus, pranešė, kad Rusija ir Londono klubas susitarė dėl 36,5% buv. SSRS skolos (31,8 bilijono dolerių) pagrindinės sumos nurašymo ir skolos aptarnavimo mokesčių pertvarkymo 30-čiai metų.

■ Rusijos gynybos ministerija pareiškė, kad vasario 11 d. Čėčėnijos sostinėje Džochargaloje rastuose vagonuose-šaldytuvuose gali būti iki 150 neatpažintų civilių gyventojų palaikų ir 7, "turintys raudonosios armijos kariškių požymius". Čėčėnijos muftijus Achmet Chadži "Interfax" ui teigė, kad vagonuose-šaldytuvuose yra 1994-1996 m.m. Čėčėnijos kare žuvusių civilių Čėčėnijos gyventojų palaikai.

Lietuvos kelias į Vasario 16-ąją

(atkelta iš 1 psl.)

Vengrijos) krikštų seką anks-tyvųjų viduramžių pabaigoje. Tačiau dar nebuvo Lietuvos valstybės, dar per toli buvo Europos civilizacijos centrai, ir šv. Brunono apsilankymas Lietuvoje teliko vienišu epizodu. Lietuvos geografinė padėtis lėmė jos vėlavimą, nes išsikrovoti savo vietą, bendraujant su gretimomis šalimis, galima tik pritamant prie jų civilizacijos. Lietuva tai ypač skaudžiai pajuto, kai Europos civilizacija vokiečių kolonijų pavidalu bertaipiskai priartėjo prie jos. Čia istorija metė lietuviams iššūkį, ką tik atsiradusiai jų valstybei susidūrus su šiomis kolonijomis. Vienas civilizacijų istorijos šulų, Arnoldas Toynbee šį Lietuvos susidūrimą panaudojo modeliuodamas užsimezgančios civilizacijos fenomeną ir garsųjį iššūkio-atsako dėsnį, o mūsų Vytį pavadino heraldiniu šio atsako simboliu. Taip atsirado Lietuvos vaidmuo pasaulio istorijoje. Priimdama krikštą tik vėlyvaisiais viduramžiais, Lietuva tapo Vidurio Europos civilizacijos arealo paskutiniąja šalimi, tuo užbaigdama jo susiformavimą. Lietuva davė visą šį arealą užvaldžiusią dinastiją, tuo užkirsdama kelią jo dinastinei asimiliacijai, vėliau tiek pakenkusiai Čekijos ir Vengrijos valstybingumui. Dinastine sąjunga išreikšti politiniai rėmai leido Vidurio Europai galutinai išryškėti kaip civilizacijos vienetui, o didžioji Lietuvos kunigaikštija bene labiausiai lėmė, kad susiklostė atskiros ukrainiečių ir baltarusių tautos.

Kuomet 1989 metais europiečiai mūsų klausė, ką mes duosime pasauliui, buvo galima atsakyti, jog jie nežino to, ką mes jau esame davę. Kai kam gal ir nepatinka, kad egzistavo ir egzistuoja Vidurio Europa, bet pirmiausia, turbūt, reikia paklausti jos tautų, ar jos nori ar nenori egzistuoti. Lietuvos indėlis čia gal nėra didžiausias, tačiau niekas jo ir nepaneigs. Vengrija davė žmonijai šv. Elžbietos ir šv. Kingos valdovų organizuojamą labdarą. Čekija davė husitų tautinę revoliuciją ir Jurgio Podebradiškio šalių taikaus sugyvenimo idėją. Lenkija davė Mikalojaus Koperniko heliocentrinę sistemą. Lietuva davė Kazimiero Semenavičiaus raketų konstravimo pagrindus. Įveikdama savo atsilikimą ir jo padarinius, Lietuva sugebėjo tapti Europos civilizacijos ste-

buklu. Ir kryžiaus karai, ir kolonializmo amžiai, ir dabartiniai karštieji Žemės rutulio taškai rodo, kad didžiausi konfliktai kildavo ir, deja, šiandien ky-la, susiduriant atskiroms civilizacijoms. Lietuvai visą laiką reikėjo kovoti dėl savo egzistencijos, bet tai kartu ir viso Vidurio Europos arealo istorinė problema. Kuomet žmonija sulaukė poslinkių, rodančių naujų, žmoniškesnių santykių pradžią, šis arealas išnyko iš politinio Europos žemėlapiu. Lietuva ir Lenkija buvo paskutinės šalys, kurios dar vos ne du šimtus metų savo jungtine Abiejų tautų respublika išlaikė, nors ir susiaurėjusias, jo ribas. 1795 metais šias ribas ištrynė. Tai įvyko tuomet, kai Anglijos karūnos valdiniai Amerikoje įtvirtino apsisprendimo teisę, o Didžioji prancūzų revoliucija paskelbė *žmogaus ir piliečio teisių deklaraciją*.

Šie politiniai aktai pasirodė tuo metu, kai garas ir elektra išlaisvino žmogaus raumenis iš energijos variklio vaidmens ir padarė juos proto komandų svertais. Mūsų šimtmečio pradžioje tapo išskirta XIX a. istorija, to amžiaus, kuriame žmonės gamino tiek, kiek niekad anksčiau negamino. Amžiaus, kuriame atsirado bent mažiausios galimybės daugeliui žmonių žmoniškiau gyventi. Amžiaus, kuriame šis daugelis suvokė, kad jie gali taip gyventi, ir gavo galimybę tai siekti. Demokratijos ir nepriklausomybės idealai tapo žmonijos raidos kelerodžiais. XIX a. viduryje Anglijos čartistai įtvirtino darbo pakankamo apmokėjimo sampratą, tapusią demokratiškai susitariančios visuomenės pagrindu.

Politiškai užgožta Vidurio Europa liko nuošalyje. Imperijos pajėgė valdyti ir suvaldyti jos tautas, bet nepajėgė jų palaužti. Sandoro Petofio eilės ir Ferenczo Liszto preliudai, kaip aukščiausios prabos žodžio ir garsų kūriniai, įkūnija šių tautų valią ir šaukte šaukia apie pamintas jų teises. XIX a. Lietuva buvo suskilusi tris kartus. Tačiau tiek parama Napoleoniui, tiek 1831 ar 1863 m. sukilimai tebuvo lenkų išsivadavimo judėjimo palydovai. Lietuviai beveik prarado savo socialinį elitą, Lietuva buvo vienintelė Vidurio Europos šalis, kur baudžiatvė priklausomybė sulaukė XIX a. antrosios pusės. Lietuviai vos neprarado tautos lygmens, baigdami virsti socia-

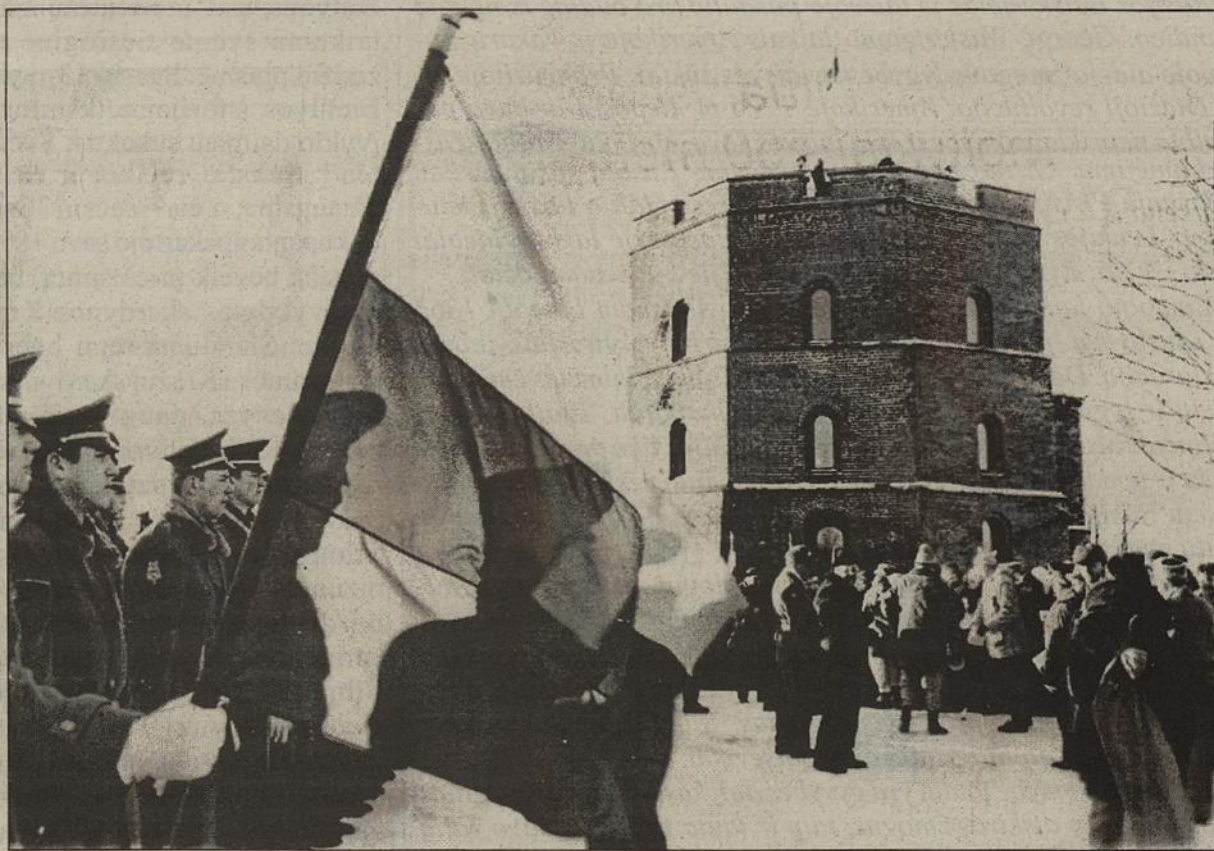
liškai neorganizuotu etnosu. Tai buvo tiek nepalankių politinių aplinkybių, tiek ir paveldėto atsilikimo pasėka. Tačiau tai nebuvo vienareikšmis istorinis procesas. 40 metų kovą prieš spaudos draudimą mes suvokiame kaip vieną gražiausių mūsų istorijos poreikių. Be abejo, tai buvo kova dėl lietuviško spausdinto žodžio, bet ne tik tai. Tai buvo skirtingų civilizacijų susidūrimas, tai buvo egzaminas, patikrinantis, ar egzistuoja lietuvių tauta. "Egzaminatoriai" čia matė tik gentį ir, žinoma, apsiriko. Tiesa, reikėtų stebėtis, jei jie nebūtų apsirikę. Kovojo liaudis, beveik neturinti inteligentijos, tačiau jos gyvenimo būdai reikėjo spausdinto žodžio. Norėdama kuklios karjeros savo vaikams, ji buvo įpratusi leisti juos į mokyklas, o kai jas uždarė, atsirado pakankamai kaimo daraktorių ir sugebėta jiems surasti slaptą kertę. Sunkaus darbo iškreipti artojų pirštai iš varganų grašių atskaitydavo knygoms skirtą dalelę, o šios dalelės pakako, kad greta reikiama prekų kontrabandos iškiltų ir lotyniško alfabeto knygų kontrabandos poreikis. Tame pačiame XIX a. Europos vakaruose darbininkai liovėsi laužė mašinas, o Lietuvoje valstiečiai, dar vilkdami baudžiatvės jungą, nustojo gerti. Ir vieni, ir kiti suprato, kas iš tikrųjų atima jiems duoną. Tai buvo nevienodo lygio supratimas, bet ir vienur, ir kitur tai buvo Europa. Į brutalią imperijos jėgą lietuvių

liaudis atsakė europietiškos organizacijos ir kovos metodais. Daug yra parašyta apie kryžiuočius, kaip kultūros nešėjus, buvo sukurtas pasaulinis kultūrtregerio stereotipas. Apie lietuvių knygnešius pasaulis nežino nieko, nors jie gynė Europos kultūrą. Tik lietuvių kalboje žodis knygnešys (tokie žodžiai yra ir kitose kalbose) turi savo ypatingą prasmę. Lietuviai įrodė, kad jie yra ne tik tauta, bet ir Europos civilizacijos dalis. Anatolis Lievenas, stengsis suprasti Baltijos revoliucijos fenomeną ir nesugebėjęs suprasti lietuvių, galbūt ir ne tai turėjo galvoje, nurodęs, kad lietuvių niekas nesugebėjo įveikti, bet vis dėlto tai bus bene tiksliausias jo pastebėjimas, jei jį konkretizuosime būtent lietuvių spaudos gynyimo ir apgynimo atveju. Spaudos draudimo egzaminas parodė, kad panaikinus baudžiatvę, bręsta modernišką lietuvių naciją. Šį egzaminą jai išlaikyti padėjo europietiškosios luominės visuomenės palikimas, bet jis kartu tapo ir trūkdiu. Vakarų Europa šį prieštaravimą sprendė nukirsdama karaliams galvas, savąjį karalių teisę tauta. Vidurio Europos valdovus pašalino svetimųjų okupantų valdovai. Jos tautų istorinėje atmintyje savieji valdovai įkūnijo ne socialinę priepaūdą, o prarastą valstybingumą. Jauniausioje Vidurio Europos šalyje, Lietuvoje, juos irgi taip prisiminė, tačiau laiko tarpas, skyręs jų laikmetį nuo okupacinės dabarties, čia buvo didžiausias. Ir tai lėmė ne tiek šio tarpo apimtis,

kiek pobūdis. Lietuviai ir estai formavosi kaip modernioji nacija, neturėdami savo valstybinės praeities, naujai įtvirtindami savo tautiškumą. Lietuviai turėjo įveikti unijinę praeities tradiciją. Latvių ir estus nuo vokiečių skyrė *stiklinė siena*, kartų kartos juos laikė užkariautojais. Sulenkėjusi lietuvių bajorija buvo lyg ir sava, negaudami lietuviškų maldaknygių, žmonės įsigydavo lenkiškas. Todėl chronologiškai artesnė ir tuo pačiu labiau atsimenama valstybingumo tradicija daugiau slopino negu kėlė lietuviškąjį tautiškumą. Lietuviai susidūrė su problema, kurios nepatyrė latvių ir estų tautinis judėjimas. Bet užtat romantikų prikeltas senesniojo Lietuvos valstybingumo vaizdiny tapo ta atrama, kurios neturėjo latviai ir estai. Tokie buvo moderniosios lietuvių nacijos formavimosi savumai. Vinco Kudirkos genijus, suvokdamas šios praeities svarbą, tokiais žodžiais ir pradėjo savo eiles, tapusias tautos himnu. Taip demokratijos idealai, kaip ir kitose Vidurio Europos šalyse, Lietuvoje nesuipriešino su senųjų valdovų atminimu, o juo pasirėmė.

XIX a. palikimas buvo pirmasis pasaulinis karas. Imperijos savo imperiniais metodais sprendė viso pasaulio perdalijimo klausimą. Pirmą kartą žmonijos istorijoje valstybė galėjo išmaitinti, apginkluoti, perimesti geležinkeliais ir suvaryti į apkasus milijonus žmonių, ir išlaikyti juos šiuose apkasuose kelis metus.

(pabaiga kitame numeryje)

Vėliavos pakėlimo Gedimino pilyje, Vilniuje, metinės

V. Kapočiaus nuotr.

ALISA RUPŠIENĖ

Išėjimų organizacijų vaduojamoji veikla. Šaltinių publikacijos

3

(atkelta iš 3 psl.)

Gauna: Grigaitis, Kajeckas, Gabaliauskas, Janušis, Pakštas, Robinzonas, Vaičiulaitis ir Vileišis. Dokumentas gautas 43.1.8

1942 m. liepos 1 d. Pro memoria Nr. 6

Konfidencialiai Chicago, 1942.7.1

Pro memoria No. 6

Šiandien gavau p. Kajecko laišką, kuriame jis pasižadėjo už poros dienų atsiųsti visų United Nations Pasiuntinių ir Senato Užsienio Komisijos narių adresus.

Tai, manau, pamažu sudarysime visą sąrašą asmenų, kuriems teks ateiti LTT pareiškimus siuntinėti.

Manau, kad prieš siunčiant pareiškimą Tarybos vardu visi Tarybos nariai turėtų būti supažindinti su jo turiniu. Tuo būdu galėtų atsirasti naujų minčių ir kartais būtų galima išvengti mažesnių netikslumų. Todėl dabar iš kalno siunčiu LTT narių informacijai antro pareiškimą projektą. Tą projektą sudarė pulk. K. Gri-nius ir aš pateikiu jo anglišką tekstą su savo priedais. Jei kas turėtų pastabų, tai malonėkite atsiųsti. Taip pat prašysiu atsiųsti adresus žymesnių ir įtakingesnių savo apylinkės asmenų.

Pareiškimo No. 2 projektas.

„Rusiškos okupacijos metu, t. y. 1940.6.15–1941.6.22 laikotarpyje, visa eilė nuosavybinių kategorijų Lietuvoje liko nusavinta, suvalstybinta ar šiaip pertvarkyta... Vokiečiams Lietuvą 1941

m. vasarą okupavus, naujieji atėjūnai viešai paskelbė, esą jie Lietuvoje privačios nuosavybės visai neradę.

LTT laiko save kompetentinga pareikšti, kad Lietuvos žmonės nesutiks su jokiais..... Lietuvių TT mano, kad bet kokie nuosavybinių kategorijų padaryti pakeitimai turės būti savo laiku peržiūrėti specialiai tam reikalui įkurtos įstaigos.

Attorney General Francis Biddle š. m. birželio mėn. 25 d. paskelbė, kad visos draugijos ir atskiri asmenys turi persiregistruoti Department of Justice, jei jie dirba politinį darbą. Jie turi pateikti smulkiausia apyskaitą iš savo veikimo iki 42.7.9.

Tuo tarpu pas mus niekas nesutvarkyta ir niekas nieko neruošia. Įstatai dar nesuredaguoti, protokolai nesurašyti, nutarimai nepaskelbti etc. Aš bijau, kad neįvyktų skandalo. Taip negalima tvarkyti viso dalyko ir į pavojų statyti visos organizacijos. Reikia surasti būdą susitvarkyti. Norėčiau užgirsti, ar mūsų jau paruošta visa medžiaga ir raportas Department of Justice. Kas tai atlieka.

Gautas laiškelis iš dr. Šaulio Šveicarijoje. Jis prašo mus stiprinti veiklą ir stovėti budriai tėvynės reikalų sargyboje. Nusiskundžia, kad žinios iš Lietuvos ateina tik privačiu keliu.

Dokumentas gautas 43.1.8

1942 m. liepos 15 d. Pro memoria Nr. 7

Konfidencialiai Chicago, 42.7.15

Pro memoria No. 7

Turim nors kokius ryšius sudaryti ar per USA įstaigas ar betarpiiai susinešti su mūsų piliečiais Švedijoje.

Tai [tremtinių reikalai. – Red.] turėtų būti pirmos eilės reikalas. Jei yra Lietuvos piliečiai, tai gali būti ir Lietuvos Raudonasis Kryžius. Lenkai, čekai ir kitos tautos turi savo Raudonojo Kryžiaus sekcijas ir jose dirba. Mes nė to neturim.

Šimutis, Vaidyla, Vileišis. Konsulas Daužvardis: Lietuvos klausimai

mas atidėtas iki karo pabaigos ir nebus daugiau keliamas.

Šeštadienį, liepos 11 d., turėjom abiejų Tarybos narių posėdį. Dalyvavo: Barauskas, Daužvardis, Grigaitis, Pakštas, Prunskis, Šimutis, Vaidyla, Vileišis. Konsulas Daužvardis: Lietuvos klausimas atidėtas iki karo pabaigos ir nebus daugiau keliamas. Nurodo mums žinomą USA vyriausybės prielankumą ir iškėlė Prezidento Roosevelto nuopelnus. Prašė raginti lietuvių siųsti pasiteiravimus apie savo gimines Amerikos Raudonajam Kryžiui.

Nutarėm imtis griežtų kontrpriemonių prieš bolševikų vedamą akciją už Lietuvos prijungimą prie Sovietų Sąjungos. Daužvardis nurodė, kad nuolatinis bolševikų klebenimas pradedamas jausti Washingtone ir daro neblogo įspūdžio. Nutarėm daugiau rūpintis tremtiniais Sibire. Išrinkta komisija: Barauskas, Vaidyla, Vileišis.

Nutarėm nedalyvauti lenkų-čekų ruošiamame minėjime Žalgirio mūšiui, nutarėm suredaguoti statement, kuris nušviestų visą teisybę ir pasakyti, kad tai buvo Vytauto ir lietuvių vienišumas, o ne slavų. Statementui suredaguoti komisija išrinkta iš Grigaičio, Šimučio, Pakšto, tam tikslui panaudojant visą turimą istorinę medžiagą.

Labai gaila, kad mūsų vidaus susitvarkymas neina, kaip buvo numatyta. Jau ketvirtas mėnuo baigiasi, o pažanga labai nedidelė. Jei kas į laiškus neatsako, tai jo dalykas, bet dėl tos priežasties visas darbas negali sustoti. Sukruskim ir atlikim savo pareigas.

Linkėjimai visiems

Dr. P. V.

Gauna: Barauskas, Deksnys, Gabaliauskas, Janušis, Pakštas, Prunskis, Rabinavičius, Robinzonas, Starkus, Vaičiulaitis ir Vileišis.

Mano: Gabal. LTT protokolų ilgoką laiką negražino. Neturėjo laiko prisiųsti. Žinia nuo Deksnio.

Gauta 43.1.8

ISC, f. 1, ap. 1/7, b. 293/61. Mašinraštis, originalas. 4 lapai.

(bus daugiau)

Sveikatos kertė

Šlapimo pūslės ligos

Žmogus sudarytas iš keleto sistemų. Viena iš pagrindinių yra kraujas. Jis sudarytas iš trijų dalių: skysčio (plazmos), raudonųjų kraujo kūnelių - leukocitų ir baltųjų. Abu, raudonieji ir baltieji, plaukioja skystyje "taiklingai", "nesipešdami" (na taip, kaip žmonių gyvenime). Jie atlieka savo paskirtį: raudonieji nešioja po visą kūną deguonį, kurį gauna iš plaučių, ir maistą, kurį pasiima iš plonųjų žarnų. Baltieji "gina" mus nuo įvairiausių ligų, svarbiausia, nuo užkrėtimo (infekcijų).

Kepenų uždavins - raudonuosiuose kraujo kūneliuose išskirti reikalingas ir nereikalingas, kenksmingas medžiagas. Išskirti, pertvarkyti raudonieji kraujo kūneliai keliauja į plaučius ir atiduoda jiems nereikalingas bei kenksmingas dujas, kurias mes iškvėpuojame. Pasakui jie keliauja į inkstus, o juose atsiskiria nuo nereikalingų medžiagų, ir inkstai jas pašalina per du nedidelius latakėlius šlapimu į šlapimo pūslę, o kai pūslė prisipildo, šlapimas iš organizmo pašalinama. Tad šlapimo sistema susideda iš inkstų ir šlapimo pūslės. Kai vienas iš tų organų sunegaluoja, neatlieka savo paskirties, tada mes suserame.

Trumpai apie šlapimo pūslės ligas. Jos skirstomos į infekcines ir auglius, kurie gali būti piktybiniai (pūslės vėžys). Simptomai: žmogus skundžiasi, kad šlapinimasis yra labai dažnas ir

skausmingas. Kartais ir paprasta akimi matyti, kad šlapime yra kraujo. Gydytojas savo kabinete padaro paprastą bandymą (testą) ir nustato infekciją. Norint nustatyti, kokios bakterijos sukėlė infekciją, šlapimas siunčiamas į laboratoriją, kur randamas ligą sukeliantis organizmas ir nustatoma, kokius vaistus (antibiotikus) vartoti. Tai užtrunka apie 2-3 dienas. Paprastai gydytojas, manantis, jog gali būti infekcija, prirašo antibiotikų, o po 2-3 dienų žino, ar prirašyti vaistai tinkami, ar ne. Gydytojas taip pat savo kabinete sužino, ar šlapime yra kraujo, ar ne. Jei yra kraujo, o infekcijos nėra, iškyla problema, ar kraujas iš inkstų, ar iš šlapimo pūslės? Jei iš pūslės, vėl problema. Mat ilgėliau negydyta pūslės infekcija gali sukelti ir sukelti šlapimo pūslės kraujavimą. Jei po 6-7 dienų gydymo atitinkamais antibiotikais kraujavimas pranyksta, problemos nėra. Kitu atveju būtinas sudėtingesnis tyrimas.

Šlapimo pūslės infekcijos būdingos moterims. Moterų anatomija šiuo požiūriu skiriasi nuo vyrų tuo, kad trys angos yra labai arti viena kitos. Esu minėjęs, kad šlapimo pūslės infekciją sukelėjas, ypač moterims, apie 80% procentų yra bakterija, vadinama Eserchija Coli. Ji gyvena paskutinėje mūsų storųjų žarnų dalyje ir gamina vitaminą K, be kurio mirtume, bet kai ji nukeliauja į kitus organus, sukelia infekciją.

Alfonsas Valiūnas

Šaltanosiai

4 porcijoms paruošti reikia:

2 puodelių miltų
2 kiaušinių
½ puodelio vandens
½ puodelio cukraus
1 puodelio grietinės
1 puodelio šviežių mėlynių
žiupsnelio druskos

Gaminimo receptas

Iš pirmų trijų sudėtinių dalių išminkykite tešlą (tešla turėtų būti pakankamai minkšta, tačiau nelipti prie rankų).

Tešlą iškočiokite ant miltuoto paviršiaus iki maždaug 1/8 colio storumo.

Naudodami apvalią sausainių formelę arba vidutinio dydžio stiklinę, išspauskite tešlos skri-

tuliukus.

I kiekvieno skrituliuko centrą įdėkite šaukštelį mėlynių, pabarstykite cukrumi, sulenkite tešlą perpus, gerai užspaudžiant kraštus, kad verdant neišbėgtų uogos. Virtinukus dėti į verdantį, šiek tiek pasūdytą vandenį ir virti 5 - 8 minutes. Šaltanosiai valgomi su grietine.

Pauliaus Landsbergio knyga ir daktaratas

Sausio mėnesį iš spaudos išėjo aktuali knyga "The Workplace and Cardiovascular Disease" (Darbovietė ir širdies kraujotakos liga). Vienas iš keturių jos redaktorių yra newyorkietis Paulius Landsbergis, rašytojo A. Landsbergio sūnus ir buvęs Maironio lituanistinės mokyklos auklėtinis.

Šioje knygoje pirmą sykį smulkmeniškai išnagrinėjamas darbo vaidmuo širdies-kraujotakos ligų užuomazgoje. 36 įvairių šalių žinovai peržiūri patirtinius duomenis, juos sugretina su pagrindiniais teoriniais modeliais ir peržvelgia šių ligų išvengimo būdus. Tokios ligos yra pagrindinė patalogijų ir mirtingumo priežastis šiandienos pramoniniame pasaulyje. Kai kurių tyrėjų nuomone, pastarojo laikmečio pasikeitimai darbovietėse, ypač ekonomikos

globalizavimas, neigiamai paveikė darbo aplinką ir paaštrino šių ligų riziką.

Paulius Landsbergis suredavo didelę šios knygos dalį ir parašė straipsnius apie darbo įtampą, darbininkijos-vadybos pastangas sumažinti darbo įtampą bei visų studijų susijusių darbo įtampą su širdies ligomis apžvalgą. Šiame Columbia universitete įgijęs antrą daktaratą (epidemiologijos mokslų Ph.D.), dr. Landsbergis glaudžiai bendrauja su Kauno Medicinos Akademija.

Knygos reikalais kreiptis į HANLEY&BELFUS, INC., Medical Publishers, Customer Service, 210 South 13th St., Philadelphia, PA 19107. Tel.: 1-800-962 1892. Elektroninis adresas: www.hanley-andbelfus.com

Bill Clinton siūlo stebėti visų amerikiečių elektroninį paštą

JAV prezidento Bill Clinton noras turėti raktus nuo kiekvieno amerikiečio elektroninio pašto kodų sistemos remiasi geras ketinimais - siekiu nutraukti nusikaltėlių veiklą. Galimybė iššifruoti teroristų arba narkotikų pardavėjų pranešimus gerokai palengvintų jų suėmimą.

Visai kitaip mano JAV Senato piliečių laisvių grupių nariai. Jų nuomone, įgyvendinus šį sumanymą, būtų pažeistos konstitucinės JAV gyventojų teisės.

Tai ne pirmas atvejis, kai Senatas nepritaria prezidento pasiūlymui. Jo programos dėl valstybinių telekomunikacijos tinklų apsaugos nuo kibernetinių atakų JAV įstatymų kūrėjai taip pat nepatvirtino. Internetas

"Lego" pripažinti šimtmečio žaislais

Vaikiškos statybinės kaladėlės "Lego" pripažintos Didžiosios Britanijos šimtmečio žaislu. Jos sausio gale apdovanotos "Oskarų" įteikimą primenančioje ceremonijoje, kurią organizavo Britanijos žaislų mažmenininkų asociacija (BZMA). Šios kaladėlės nurugę plastmasinę gražuolę Barbę, jos atšiaurų "kolegą" "Veiklų vyrą" (Action Man) ir visų mėgstamą pliušinį meškiuką. Šimtmečio žaidimų pripažintas "Monopolis", o jo apdovanotas kaip šimtmečio "manija". Balsuodami dėl apdovanojimų, nariai atsižvelgė į apklausas, atliktas laikraščiuose bei šios organizacijos tinklalapyje. BNS

Tinklalapyje Lietuvos Filatelija skirsnis apie lietuvių filatelistų draugiją Chicagoje Lietuva jau yra ir anglų kalba. Tai yra vertimas iš lietuvių kalbos, nuolat papildomas naujienomis iš draugijos ir lietuvių filatelistų veiklos užsienyje. Visais draugijos klausimais galima kreiptis į draugijos prezidentą J. Variakojį (variakojis@earthlink.net). Tinklapiu Lietuvos Filatelija adresas: <http://www-public.osf.lt/~vasaris/pzenklai.htm>

Northwestern Universiteto serveryje yra laikomas Stanley Balzeko lietuvių kultūros muziejaus tinklapis (<http://he-reandnow.nyu.edu/ev-chi/musgal/balzeka/>), o muziejaus prezidentas S. Balzekas yra aktyvus draugijos rėmėjas.

JAV Valstybės departamentui išdavęs egzektivatą, oficialiai garbės konsulo pareigas St. Petersburg (Floridos valstija) pradeda eiti Algimantas Albinas Karnavičius. Įgaliojimo raštus dėl Algimanto Albino Karnavičiaus paskyrimo garbės konsulu St. Petersburg Uždienio reikalų ministras pasirašė praėjusiais metais. Kalbos ir literatūros bakalauro laipsnį turintis 49 metų Karnavičius nuo 1982 metų vadovauja leidybos kompanijai "Bayfront", priklausaučiai St. Petersburg prekybos rūmams bei meno ir verslo tarybai. Garbės konsulato St. Petersburg atidarymo iškilmės numatomos minint Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo 10-ąsias metines.

Birutei Jasaitienei, JAV LB Socialinių reikalų tarybos pirmininkei, Chicagos miesto meras Richard M. Daley pratęsė paskyrimą miesto "Community Development Advisory" komitetai dvejiems metams iki 2001 m. gruodžio 31 d. B. Jasaitienė šiame komitete dirba jau septynerius metus.

Clevelando radijo programą "Tėvynės garsai" galima girdėti "Internetu". Jos adresas: www.thecityradio.com/wjcu Programa transliuojama sekmadieniais per John Carroll universiteto stotį WJSC FM 88.7 bangą nuo 8 iki 10 val. ryto Rytų Amerikos laiku. "Tėvynės garsų" vedėja - Aldona Stempuzienė.

Naujaisiais Vakarų Pensilvanijos lietuvių piliečių draugijos vadovais išrinkti: Ben Burdulis (prezidentas), Pete Stanley (viceprezidentas), John McCloskey (sekretorius), Agnes Kuzin (išdininė) ir Vytas Miselis (finansininkas).

1999 m. gruodžio 26 d. Spectrum East ligoninėje, E. Grand Rapids, MI, mirė kun. Eduardas Statkus, sulaukęs 91 metų amžiaus. Pastaruosius keiserius metus velionis gyveno senelių namuose.

JAV Kongreso narys John M. Shimkus, Illinois Lietuvių Respublikonų lygos prašymu, vasario 16 d. Lietuvos nepriklausomybės atstatymo sukakties proga kalbėjo JAV Kongrese. J. Shimkus pasisakė už Lietuvos įsijungimą į NATO, skatino stipresnius JAV prekybinius ryšius su Lietuva, investavimą į Lietuvos ekonomiką.

"Delčios" folklorinė grupė atliko meninę programą per Algimanto Kežio parodos atidarymą, kuris įvyko vasario 5 d. Lietuvių dailės muziejuje, IL.

Bostono Lituanistinei mokyklai - 50 metų

(atkelta iš 2 psl.)

pašalpų negavo. Siekiant sukelti lėšas, buvo ruošiami įvairūs rengimai, kurių metu bandyta gauti daugiau šalpų. Mokyklą yra parėmę įvairūs Bostono kultūriniai vienetai, paskiri asmenys. Nuo maždaug 1980 m. Lietuvių Fondas pradėjo skirti pinigines pašalpas, vėliau prisidėjo ir Švietimo Taryba. Šios pašalpos prisideda prie mokyklos patalpų nuomos, o taip pat padeda užmokėti mokytojų, nors tas mokestis, aišku, yra simbolinis.

Vedėjai ir mokytojai

Primasis vedėjas buvo Vladas Kulbokas, kuris darbą pradėjo su šiais mokytojais: Dzidu Giedraičiu, dr. Marija Alseikaite-Gimbutiene, Veronika Kulbokiene ir Kazimieru Mockumi. Antrasis vedėjas buvo Kazimieras Mockus (1951-1955). Jam pasitraukus - Justinas Vaičaitis (1955-1957). Toliau šias pareigas 2 metams perėmė Ona Girniuvienė, 1959-1961 vėl sugrįžo Kazimieras Mockus, vėliau 2 metams - Antanas Gustaitis ir dar kitiems dvejiems metams - Antanas Mažiulis. 1964 m. rugsėjį sugrįžo Antanas Gustaitis, vedėju išbuvęs 18 metų. 1982 m. iš jo šias pareigas perėmė Zita Krukonienė. Dabartinė mokyklos vedėja Daiva Navickienė šias pareigas užima nuo 1984 m.

Mokykloje yra dirbę daugybė mokytojų. Visų išvardyti neįmanoma.

Mokiniai

1949 m. mokyklą pradėjo darbas su 25 mokiniais, bet jų skaičius nuolat augo atvykstant naujiems emigrantams iš Europos. Nuo pat pirmųjų metų šią mokyklą lankė ir senosios emigracijos vaikai.

Pirmajam mokyklos dešimtmėčiui buvo būdingas mokinių

nepastovumas, nubybrėjimas. Bostonas ir apylinkės buvo naujai atvykstantiems tikra pakelė: atvyksta, pagyvena metus, gal kitus ir keliai toliau į Clevelandą, Detroitą, Chicago, Los Angeles ir kt. Kiek tas kėlimasis paliesdavo šią mokyklą, labai vaizdžiai byloja vienos klasės sąrašai. Pvz., 1951/52 mokslo metais pirmoje klasėje buvo 24 mokiniai, o iš jų 1959 m. pavasarį VIII klases telankė ir baigė viena mokinė. Per tuos metus nutrupėjo vos 5, o visi kiti išsikėlė su tėvais kitur.

Atrodo, kad daugiausia mokinių mokykloje yra buvę 1957/58 mokslo metais - 182.

Šiais metais mokyklą lanko 85 mokiniai. Smagu, kad prie mokyklos aktyviai prisijungia naujai atvykę iš Lietuvos.

Mokslo priemonės

Pirmaisiais mokslo metais dažnai trūko vadovėlių. Todėl buvo naudotasi Bostone surinktomis knygomis. Penktojo dešimtmečio pabaigoje vadovėliai pradėti leisti Amerikoje. Ilgus metus šiais vadovėliais ir buvo naudotasi. Tačiau paskutinįjį dešimtmetį sukrusta peržiūrėti visų klasių mokslo priemonės ir jas iš naujo perrašyti, labiau pritaikant prie dabartinių sąlygų.

Skatinamosios premijos

1976 m. tragiškai žuvus mokyklos mokytoju Algiiui Makaičiui, žmona jo vardu įsteigė premiją geriausiai baigiamuosius egzaminus išlaikiusiam abiturientui.

Ši premija buvo iki 1996 m.

Švilpukas

Apie 1972 m. pradėtas leisti mokyklos laikraštėlis "Švilpukas". Kaip prisimename, ponas Gustaitis švilpukų sukviesdavo mokinius į klases. Kas tuo metu

Vilkiškių draugovė su draugininke-pavadootoja Rita Štuopiene Bostono Kaziuko mugės atidaryme

M. Eivaitės-Hauser nuotr.

lankė lietuvišką mokyklą, tas gerai atmena tą švilpimą ir dramatišką pučiančiojo veidą. Kas nelankė, vaizdą gali susidaryti iš Vytenio Senutos, tuo metu 10 klasės mokinio, aprašo:

Kai būna devynios, mūsų vedėjas ponas Gustaitis paima savo švilpuką ir pučia kuo garsiausiai. Mūsų ausys taip skauda, kad net nieko nebegalim girdėti. Ponia Lapšienė, mūsų mokytoja, galvoja, kad mes neklausom mokytojos tyčia, bet iš tikrųjų mes neklausom, nes negalim girdėti.

Laikraštėlis "Švilpukas" - dokumentas, atspindintis mokinių gyvenimą. Jame yra skelbiami pirmieji eilėraščiai, iš jo sužinome mokinių svajones, jų ateities planus, o kartais net ir šeimų paslaptis.

Iš "Švilpuko" taip pat galime gauti kai kuriuos statistinius duomenis apie bendruomenę. Štai; pavyzdžiui, ar žinote, kad 1974 metais: juokingiausi - p. Makaitis, Andrius Balta, Tomas Rasy; gražiausiai rengiasi - Lina Šimkutė, p. Kondrotienė, p. Drunga; turi gražiausią šypseną - Rasa Jauniskytė, pan. Aldona Dabrilaitė, p. Gustaitis;

turi geriausią balsą - p. Gaidelis, Nida Beržinskaitė; laimingiausi - p. Kondrotienė, p. Gustaitis, 7-skyrius; turi gražiausias akis - Tina Hodges, Lina Waingortin, Rasa Čepaitė; energingiausi - Rita Čereskaitė, p. Kalvaitienė; turi įdomiausių šukuoseną - Raimis ir Jonas Bačiuliai, p. Gustaitis, Audronė Rastonytė; maloniausi - p. Špokevičienė, Angelė Sodekaitė, Audra Veitaitė...

"Švilpukas" yra skelbiami mokinių pirmieji moksliniai darbai, dažnai sukrečiantys Massachusetts Technologijos Instituto profesūrą ir įrodantys, kad jų skelbiami išradimai yra netikslūs (žinoma, juokauju).

Taigi "Švilpuko" reikšmė mokyklos istorijoje nepaprastai didelė.

Pabaigai klausimas: ar vertas 50 metų darbas?

I Zitos Krukonienės iškeltą retorinį klausimą "ar vertas 50-ties metų darbas?" atsako patys buvę mokiniai, kažkada labai nenoromis lankę lietuvišką mokyklą, o vėliau supratę jos vertę ir vedantys jį savo vaikus.

Kaip jau minėjau, vakaro

metu buvo pristatytas fondas, skirtas Vidos Karosaitės-Kleinienės atminimui. Vida Kleinienė aktyviai dalyvavo lietuviškose organizacijose. Jai buvo labai svarbu išlaikyti lietuvių kalbą išeivijoje. Nors tuo metu turėdama jauną šeimą, ji mielai prisidėjo prie lietuviškos veiklos, su energija mokė lituanistinėje mokykloje. Vidos Kleinienės šeima, norėdama tęsti jos norą padėti jaunimui, įkūrė Vidos Karosaitės-Kleinienės fondą. Buvo širdingai padėkota jos šeimai ir paraginta kitus prie šio fondo prisidėti.

Vakaro organizacinis komitetas: Birutė Žiaugrienė, pirmi-ninkė, Audrė Eikinaite LeBlanc, Marija Eivaitė-Hauser, Daiva Kleinaite-Hickey, Brigita Kasienė, Rita Štuopienė, Lina Subatienė.

Aukotojai: Tadas ir Česlava Aleksioniai, Edvardas ir Valė Auštrai, Kazys ir Birutė Bačanskai, Joseph W. Casper and sons, a.a. Marijos Gimbutienės atminimui, Vida Šimėnaitė-Grayson, Vita Hodges, Juozas ir Irena Rasiai.

Vakaro metu koncertavo Bostono vyrų sekstetas.

Kaip skirstomas Lietuvos Fondo pelnas

Kęstutis Ječius

Daug kalbama, daug rašoma ir "nurašoma" apie Lietuvos Fondo skirstomas lėšas įvairiems projektams ir stipendijoms. Kiekvienas turi teisę samprotauti ir pareikšti savo nuomonę kaip ir kam Lietuvos Fondas turi paskirstyti fondo lėšas, tačiau manau, kad tie, kurie šneka ar rašo, neturi pakankamai informacijos. Tiesa, informacijos gal ir buvo, ar dar yra, stoka. Kai dar nebuvau išrinktas į Lietuvos Fondo tarybą, man nebuvo svarbu kaip viskas vyksta, nes manęs tai nelietė. Gal pradžioje ir sutikau su tuo, kaip skirstoma parama. Ir po pirmų metų Fondo taryboje dar ne visai buvo viskas aišku. Kai buvau paskirtas į Pelną skirstymo komisiją, reikėjo greitai susipažinti su eiga, tradicijomis, gerai veikiančia tvarka ir didele atsakomybe. Nors man trūko informacijos, tačiau netrūko drąsos.

Lietuvių Fonde nieko paslaptingo. Reikia tik pašvęsti laiką ir "nekritikuojant" klausyti klausimus. Atsakymai ne visuomet patinka. Sunku yra pripažinti faktus ir eiti toliau. Stengsiuos išaiškinti, kaip Lietuvos Fondas paskiria projektui paramą ar studentui stipendiją.

Svarbiausia: reikia sąžiningai ir tvarkingai, su pilna finansine dokumentacija, užpildyti atitinkamą prašymo formą. Užpildytą

prašymą reikia pristatyti Lietuvos Fondo raštinei iki nustatytų datų, kad jis būtų svarstomas tais metais. Bendriems reikalingams prašymams turi būti pristatyti iki kovo 15 d. ir prašymai stipendijoms iki balandžio 15 d. Prašymus reikia pildyti ir pristatyti kiekvienais metais su prašoma dokumentacija. Jei prašymas yra atidėtas, tai jis bus svarstomas kitą kartą ar kitais metais ir naujo prašymo nereikia. Jei prašymas atmetas, dokumentacija pervežama į archyvą. Sekantiems metams reikia pristatyti naują pilnai užpildytą prašymą tų metų terminui. Dažnai prašymai atmetami, kadangi prašymo forma nėra pilnai ir tvarkingai užpildyta ar nebuvo pristatyta reikalinga finansinė ar kitokia dokumentacija. Dažnai nepagalvojama, kad prašytojas pildo tik vieną prašymo formą ir turi tam daugiau kaip 6 mėnesius laiko, o Pelną skirstymo komisijos nariai ir komisija turi tik keletą savaitių peržiūrėti, įvertinti ir atrinkti virš 120 prašymų projektams paremti ir virš 160 prašymų stipendijoms. Kiekvienas prašymas yra svarbus, pilnai perskaitomas ir prieš komisijos posėdžius kiekvieno komisijos nario įvertinamas. Bent 20% prašymų reikalingi paaiškinimai, tad komisijos nariui tenka pa-

siskambinti daugiau negu vieną kartą. Dažnai užmirštama, kad vieni komisijos nariai dar dirba ir turi atsakingas pareigas, o pensininkai turi mažiau laiko negu dirbantys asmenys. Tai tiek apie prašymo formas, kurios gaunamos Lietuvos Fondo raštineje. Trumpai - be užpildytos prašymo formos prašymo nėra.

Kokios lėšos skiriamos? Fondo tarybos Finansų komisija kasmet rekomenduoja Fondo tarybai, kokią sumą fondas saugiai gali paskirstyti. Pagrindiniam skirstymui yra rekomenduojamas tik fondo kapitalo pelnas. Fondo taryba turi teisę rekomendaciją priimti, ją pakelti ar sumažinti. Pelną skirstymui pagal LF įstatus yra sudaroma 6 asmenų Pelną skirstymo komisija (PSK). Komisija sudaroma iš trijų tarybos narių ir trijų JAV Lietuvos Bendruomenės paskirtų narių. Fondas kasmet kviečia JAV LB paskirti 3 narius į šią komisiją. Kiekviena grupė paskiria po vieną pavaduotoją, kuris užima negalintį posėdžiuose dalyvauti asmens vietą. Pasitaiko, kad Bendruomenės paskirtas komisijos narys nėra Lietuvos Fondo narys, paaugęs Fondui bent \$100.00. Komisija pagal LF įstatus išsirenka pirmininką iš LF tarybos komisijos narių tarpo. Stipendijų įvertinimui ir paskirstymui yra sudaroma stipendijų pakomisija. Jos rekomendacijos tvirtina ar keičia balsų dauguma PSK. PSK sprendimus tvirtina, atmeta ar pakeičia balsų dauguma LF taryba, galutinai atsižvelgdama į JAV krašto IRS nuostatus [501(c)(3)].

Kokiems projektams yra skirstomos lėšos? Kokios pelno skirstymo gairės? Pagal Fondo įstatus fondo paskirtis yra remti lietuvių švietimą, kultūrą, mokslą, skatinti išlaikyti tautinių papročių ir kalbą, telkti stipendijas lietuvių kilmės jaunimui ir ugdyti tautinį susipratimą priaugančio jaunimo tarpe. "Pasaulio lietuvių" 1999 m. rugsėjo mėnesio numeryje, p. 54, tos gairės detalios išvardintos. Tas gairės čia susumuosiu:

Remti: lietuvių darbų projektus; LF metinių narių suvažiavimo nutarimus, ypač lituanistinį švietimą; Lietuvos studentus ir daktarantus, kurie studijuoja užsienyje ir gauna stipendijas iš lankomų universitetų.

Neremti: organizacijų einamųjų reikalų ar kelionių išlaidų; komitetų ar fondų, kurie patys vykdo lėšų telkimo vėjus; gimnazistų, išskyrus lankančius Vasario 16-tos gimnaziją; studijuojančių Lietuvos universitetuose, nebent jie yra partizanų ar tremtinių vaikai; Lietuvos žiniasklaidos dėl jos gausumos.

Kokia yra prašymų skirstymo eilės tvarka? Pirmiausia atsižvelgiama į Fondo įstatų paragrafus II.14 (a) ir (b). Jie sako, kad narys ar institucijos, duodamos ne mažesnę kaip \$10,000.00 auką, turi teisę nurodyti tikslą, kuriam jo pinigai ar jo pinigų pelnas turi būti naudojamas. Tokių fondelių šiuo metu yra 42. Daugumas šių fondelių nurodo tik tikslus, kur jų pinigai turi būti naudojami paliekant LF daryti galutinį sprendimą. 1999 metais dalis tų fondelių nustatė, kam paskirti apie \$40,000.00. "Pasaulio lietuvių" buvo pateikta prašymų svarstymo eilės tvarka. Ši tvarka apibendrintai yra tokia: stipendijų pakomisijos rekomendacijos; fondo fondelių nurodymai (pagal įstatus); JAV Lietuvos Bendruomenės prašymai; Pasaulio Lietuvos Bendruomenės prašymai; Lietuvos Fondo valdybos/tarybos išpareigojimai (su užpildytomis prašymo formomis); įvairių išeivijos organizacijų/asmenų prašymai; prašymai iš Lietuvos; knygos; specialūs prašymai. Nors niekur tas neminima, bet Fondas negali ir neremia pelno siekiančių ar privačių organizacijų/asmenų tiek išeivijoje, tiek Lietuvoje. Fondas tiesiogiai neremia Lietuvos vyriausybės, tačiau pozityviai atsižvelgia į Lietuvos institucijų prašymus ar projektus.

Turiu pastebėti, kad beveik visos Lietuvos institucijos priklauso vyriausybei. Bet gi ar galim neatsižvelgti į Lietuvos mokyklą ar kultūros židinius? Kaip vyksta skirstymas? Kiekvienas gautas prašymas yra pateikiamas kiekvienam PSK nariui. PSK pirmininkas sugrupuoja prašymus ir paskiria juos išnagrinėti įvairiems komisijos nariams. Kategorijos gali būti: kultūra, švietimas, visuomeninė veikla, knygos, Lietuva, specialūs prašymai. Kaip anksčiau minėjau, kiekvienas PSK narys turi pareigą asmeniškai įvertinti kiekvieną prašymą. Prieš pelno skirstymo posėdį įvyksta didesnių ir stambesnių prašymų apklausa. Šiame neformaliame pokalbyje minimi prašytojai turi progą supažindinti PSK narius su jų prašymais ir juos patikslinti, jei to yra prašoma. Kadangi laikas yra ribotas, išią apklausą negali būti pakviestas kiekvienas prašytojas ar visuomenė. PSK posėdis yra uždaras ir konfidencialus. Nariai yra įpareigoti nei viešai, nei privačiai neskelbti ir nediskutuoti posėdžio eigos ar narių pasisakymų. Posėdyje yra protokoluojama tik sprendimai ir įpareigojimai ar rekomendacijos prašytojams.

Prašymas priimamas balsų dauguma. Lygus balsavimas (3/3) atmeta prašymą. PSK savo

protokolą ir rekomendacijas pristato Fondo tarybai jos sekančiame posėdyje. Taryba priima, atmeta ar pakeičia PSK rekomendacijas.

Pasibaigus skirstymui ir tarybai priėmus paskirstymus, šaukiama spaudos konferencija ir prasideda pranešimų paruošimas bei išsiuntinėjimas kiekvienam prašytojui. Pranešimų neįmanoma paruošti ar išsiuntinėti per kelias dienas. Prašytojai turėtų tai numatyti iš anksto, jei jiems Fondo lėšos yra būtinos projektų įvykdymui. Nėra realu šiandien prašyti ir tikėtis rytoj gauti.

PSK nariai posėdžiuose dalyvauja pasirodę. Diskusijos vyksta tolerantiškai, nesileidžiant į asmeniškumus. Nesijaučia, kad bet koks narys griežtai remtų savo organizaciją ar jos projektą. Dar kartą: jei nėra

prašymo, nėra svarstymo. Iškilus etiškumo klausimui, komisijos narys pasitraukia iš posėdžio ir nedalyvauja prašymo svarstyme ar balsavime. Tokiu atveju jo vietą užima komisijos pavaduotojas. Ir po skirstymo posėdžių PSK nariai lieka draugais. PSK nariams darbas nesibaigia su paskirstymo posėdžiu. Prašytojai ar skaitytojai nuolat klausia kodėl taip, kodėl tam, o ne man, kada gausiu pranešimą ir pinigus. Kartais nelengva išlikti mandagiam ar diplomatiškam. Malonu gauti padėką už suteiktą paramą ar atliktas pareigas. Pravartu būtų susipažinti su Vakarų kraštų kultūringo elgesio papročiais. Kiekviename universitete toks kursas dėstomas.

VILNIUS

Žiemos kainos pirmyn ir atgal
spalio 1 -- kovo 31
išskyrus kalėdinį laikotarpį

New York	\$406
Chicago	\$450
Seattle	\$560

Plius mokesčiai
Nuolaidos galioja ir iš kitų miestų

Vytis Travel

40-24 235 St.
Douglaston, NY 11363
Tel: 718-423-6161
800-778-9847
Fax: 718-423-3979

E-MAIL: VYTTTOURS@EARTHLINK.NET
web site: www.vytistours.com

Atlantic Express corp.

800 - 775 - SEND ▼ 1-888-205-8851

Garantuotas, greitas ir saugus
siuntinių pristatymas
nuo DURŲ iki DURŲ
Siuntiniai pasieks gavėją per 6 savaites,
o oro paštu - per 14-a darbo dienų
į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ, BALTARUSIJĄ, RUSIJĄ

ATLANTIC EXPRESS CORPORATION
PICK-UP SCHEDULE
FEBRUARY OF 2000

February 22	New Haven, CT	12-1 pm*
	New Britain, CT	2-3 pm*
	Waterbury, CT	4-5 pm
February 24	Elizabeth, NJ	11-12 noon
	Kearny, NJ	1-2 pm
	Paterson, NJ	3-4 pm
February 25	Philadelphia, PA	11-12 noon
February 26	Brooklyn, NY	12-1 pm
February 29	Putnam, CT	1-2 pm

* - Pakeistos valandos
For more information please call:
1-888-615-2148 or 1-888-205-8851

ECONOMY AIRFARES TO VILNIUS

New York-Vilnius-New York \$368r.t.

One way to Vilnius \$305

FREGATA TRAVEL
250 West 57th Street, 1211
New York, NY 10107
Tel.: (212) 541-5707

RigaVen Travel Inc.

- We have GREAT CRUISES •
- Tours to Ireland, Scotland, England and Europe
- Discover Costa Rica •

SPECIAL REDUCED FARES
to VILNIUS
starting at \$406.00

"Call for Details"

Call
INESE ZAKIS

136 W. Main St., Bay Shore, NY 11706
Tel. 516-665-4455 Fax 516-665-6164
1-800-291-8311
E-mail: RigaVen@worldnet.att.net

VILTIS - Hope

LITHUANIAN RELIEF PARCEL, INC.

368 West Broadway, Boston, MA 02127
Tel. (617) 269-4455 Fax. (617) 269-4836

- Siuntiniai į Lietuvą su pristatymu į namus
Siuntinius į Lietuvą vėl pradėsime siųsti vasario mėnesį. Pirmas konteineris bus siunčiamas Velykoms. Kaip jau įprasta, konteinerių datos ir siuntinių surinkimo datos bus skelbiamos "Darbininko" laikraštyje ir kiekvienas siuntėjas informaciją gaus asmeniškai paštu.
- Labdaros siuntiniai per GIFT OF HOPE programą
- Perkraustymo į Lietuvą paslaugos
- Pinigų persiuntimas į Lietuvą
- Pigios telefono paslaugos
- Telefono kortelės skambinti į Lietuvą
- Siuntinių persiuntimas iš Lietuvos į Ameriką (tik didesniais kiekiais)
- Perkraustymas iš Lietuvos į Ameriką
- Komercinės siuntos iš Lietuvos į Ameriką

Kviečiame visus taupyti ir skolinti iš
lietuvių įsteigto ir vadovaujamo

SCHUYLER SAVINGS BANK

24 Davis Ave.

Kearny, New Jersey 07032

Bankas švenčia 75-kerių metų sukaktį!

Pilnas ir draugiškas patarnavimas, įskaitant

- * Taupymo sąskaitas, sertifikatus ir IRA
- * Čekių sąskaitas - asmeniškai ir komercines
- * Paskolas - namų, namų remonto, Home Equity ir automobilių
- * ATM naują mašiną ir korteles
- * Tiesioginį pinigų deponavimą

Patogios darbo valandos,
pilnai Federalinės valdžios apdraustos sąskaitos
Kalbame lietuviškai...

Mūsų telefonai: (201) 991-0001

arba skambinkite mums nemokamai:

1-888-SCHUYLER (1-888-724-8953)

2000-ieji Kultūros Židinyje

Kai nuo 2000-ųjų sutikimo praėjo daugiau kaip mėnuo, galime ramiai pagalvoti: argi iš tikrųjų tas naujametinis vakaras buvo toks reikšmingas, kad šitiek daug planavome, svajojome, baiminomės, stengėmės būti puošnūs ir be skrupulų, net ruošėmės išleisti daug pinigų, kad tik tas vakaras būtų įsimintinas visam gyvenimui? Juk ir savo anūkams pasakosime, kaip sutikome naująjį tūkstantmetį ir kokie tada buvo papročiai bei mados, kaip tais senais laikais žmonės šoko ir linksminosi... Nenuostabu, kad Kultūros Židinyje tą vakarą buvo sausakimšas susirinkusių tautiečių. Praleisti paskutinį XX amžiaus vakarą ir sutikti naują tūkstantmetį susirinko virš 300 žmonių (apie 60 "dypukų" ir 240 naujųjų imigrantų). Itin gražiai išdekoruota salė, lempučių girliandos, skoningai padengti stalai ir ant scenos blyksintis "2000" žadėjo tikrai ypa-

tingą vakarą. Vis dėlto pagrindinė vakaro puošmena buvo žmonės. Į naujametinę puotą rinkosi džiugiai nusiteikę ir gražiai apsirengę. Po salę linksmi bėgiojo vaikai ir vaikaičiai, o žilagalviai oriai sėdėjo prie stalų. Įdomu, kiek kartų buvo tuo metu salėje: trys, o gal keturios? Nekreipdami dėmesio į dešimtmečių skirtumą, visi drauge linksminosi ir šoko. Muzikantų grojimą pakeitė diskotekos muzika, kai svečiai buvo pakviesti naujametinei vakarienei. Maisto buvo užsakyta pakankamai, todėl visi išalkusieji galėjo kartoti po kelis kartus. Pavalgius, į sceną buvo pakviesti savanoriai vyrai ir merginos. Kaip ir praeitais metais, buvo renkamas šokių karalius ir karalienė. Karaliai šį kartą buvo net trys. Tada į sceną buvo pakviestas naujasis konsulas dr. Morkvėnas, kuris susirinkusiems priminė, kad Lietuvoje naujas amžius prasi-

dėjo jau prieš septynias valandas. O New Yorke laikrodiai dar tik sėdėjo istorines minutes... Prieš pat dvyliką valandą uolūs padavėjai išnešiojo šampaną. Dar akimirka, kita, ir skaidrus vyriškas balsas užgiedojo: "Lietuva tėvyne mūsų, tu didvyrių žemė..." (atliko Vilniaus Operos ir Baletto teatro dainininkas G. Gordonas). Giedojome visi stovėdami: vieni apsupti šeimų, kiti – mintimis su namiškiais Lietuvoje. 2000-tieji metai atėjo į New Yorką! Po pasisveikinimų ir linkėjimų visų laukė saldūs patiekalai. Salėje poros vėl šoko, pavargę vaikai miegojo ant kėdžių, vyresnieji paeiliui ėmė traukti namo, o jaunimas linksminosi iki paryčių. Praėjo taip ilgai lauktas vakaras... Ar vertėjo tiek jaudintis? Ar reikėjo net iš kitų valstijų suvažiuoti į Kultūros Židinį? Žinoma! Tik Židinyje galima jaustis kaip namuose, tik čia jautiesi savas ir reikalingas. Nors tą vakarą ir buvo per daug išgėrusių vyrų, tačiau triukšmadarių vidinės įtampos nesugadino besilinksminančių žmonių nuotaikos. O kad vieniems būtų linksma - kiti turėjo tuo pasirūpinti. Didžiulį darbą puo-

šiant salę, užsakant maistą, gaminant ir kabinant dekoracijas, aptarnaujant barą ir stalus, parenkant muzikinius įrašus, organizuojant visą šventę atliko New Yorko Lietuvių Atletų klubo valdyba ir krepšinio jaunių A komanda su tėvais. Didelis ačiū Augylių, Ivaškų, Železniakų, Drulių, Jankauskų šeimoms. Ypatinga padėka jauniems krepšininkams: Agnei, Laurai, Justinai, Donatui, Karoliui, Ugniui, Vytui, Airidui, Ramūnui, kurių pagalba ir energija buvo labai reikalinga krepšinio aikštelę paverčiant restoranu sale. Visas idėjas kaip papuošti salę, sumažinti jos erdvę, apšviesti ir iškabinėti dekoracijas sugalvojo išradiniegij Aldona ir Kęstas Augyliai, padedant Sonatai Petravičiūtei ir Kęstui. O kad maistas būtų skanus ir laiku patiektas, rūpinosi ponios Teresė Ivaškienė, Roma Železniakienė, Vida Nemčiauskytė ir Kristina Petravičienė. Na, o visus veiksmus derino Klubo pirmininkas Pranas Gvildys.

Norite žinoti, kiek kainavo pobūvis šiame šauniame vakare? Tik 45 dolerius.

Danguolė Pašytė

Hartford, CT

Kaziuko mugė

Kasmet Hartfordo lietuviškoji skautija rengia tradicinę Kaziuko mugę. Taip bus ir šiemet. Kovo 5 dieną, tuoj po 9-tos val. lietuviškų šv. Mišių parapijos salėje (53 Capitol Ave), prasidės taip laukiama mugė. Čia bus visko! Iš toliau ir arčiau atvažiuosieji suvešgintaro dirbinių, įvairiausių raštų išpuoštų dėžučių, kimštų lėlių, medžio drožinių. Bus marškinėlių, puikiausių juos-

tų, atvežtų iš Lietuvos. Atskiras stalas su lietuviškom ir Lietuvai liečiančiom knygom anglų kalba. Turtingas skaučių stalas ir meniškų šiaudų paveikslų paroda. Veiks loterija.

Viską apžiūrėjus ir apsipirkus, nuo 11:30 val. lietuviški, prityrusių šeiminiųjų gaminti pietūs: namų gamybos dešros, kopūstai, kugelis. Kava ir pyragai visą laiką. Atvykę nesisigailėsite ir nenuobodžiausite.

J. B.

Kultūrinė vakaronė su Tomu Sakalausku

Vasario 4 d. svetinguose Irenos ir Jono Vilgalių namuose Great Neck, NY, įvyko JAV LB Long Island Apylinkės surengtas susitikimas su Amerikoje viešėjusiu Lietuvos žurnalistu bei rašytoju Tomu Sakalausku. Iš pradžių garbingas svečias trims tuzinams susirinkusiųjų atskleidė savo apsilankymo Amerikoje tikslą – tai medžiagos rinkimas ruošiamai monografijai apie Jurgį Mačiūną, "Fluxus" – savito meninio judėjimo – steigėją, daugelio šokiruojančių kultūrinių idėjų autorių, menininką, kurį gerai pažįsta Vakarų meno pasaulis. Svečias prisipažino, kad Jurgis Mačiūnas kaip išskirtinai originalus ir nevienaprasmiškas reiškinys jam nebuvo labai artimas ar siektinas pažinti meno objektas, tačiau kaip tik tai ir

sukėlė norą rašyti, o tuo pačiu ir patyrinėti tolimesnę, neįprastą meno salą. Kitą vakaro dalį Tomas Sakalauskas, penkiolikos knygų apie įvairius Lietuvos menininkus autorius, pašventė bene svarbiausiam jo gyvenimo žmogui – legendiniam Juozui Miltiniui, sukūrusiam savo Teatrą ir leidusiam teatrui save sukurti. Tam skirtos net dvi svečio parašytos knygos, kurių paskutinioji, "Apologija Miltiniui", pasirodė ką tik. Po svečio pranešimo vakaronė buvo pratęsta prie kavos puodelių, karšto vyno stiklų, užkandant vaišingos šeiminių iškeptais tautiškais pyragais.

Išsamesnį pokalbį su Tomu Sakalausku netrukus skelbsime "Darbininke".

Julius Keleras

Los Angeles, CA

Mirė inžinierius Julius Jodelė

Vasario 6 d. Los Angeles ligoninėje mirė ilgai sirgęs inžinierius Julius Jodelė (gim. 1927), žymus Sergeant raketos ir erdvėlaivių - Ranger ir Mariner - elektronikos instrumentų projektuotojas. Dirbo pačiose garsiausiose erdvių tyrinėjimo kompanijose, visur buvo labai aukštai vertinamas. 1988 m. jam buvo suteiktas Senior Scientist laipsnis.

1988 m. Kalifornijos Technologijos institutas jį buvo pakvietęs prisijungti prie mokslininkų-fizikų grupės ir kaip mechanikos inžinieriui išvystyti observatorijos koncepciją, kuri ištirtų gravitacijos bangų esmę. Projektas vadinosi LIGO (Laser Interferometer Gravitational-wave Observatory). Projekto tikslas - patikrinti Einsteino reliatyvumo teoriją. Tai

buvo Juliaus Jodelės paskutinis darbas prieš pensiją ir... prieš neįveikiamą ligą.

Du semestrus (1995 ir 1996) kaip vizituojuantis profesorius Kauno Technologijos universitete dėstė kūrybinio projektavimo kursą.

Visuomeniškai J. Jodelė veikė ateitininkuose, ALT-e, LB-nėje, Rezoliucijoms remti komitete, liuanistinėje mokykloje. Anglų kalba rašė profesines studijas, lietuviškai suredagavo tėvo biografiją knygą "Profesorius Pranas Jodelė", spėjo paruošti savo prisiminimus, rašė į lietuviškus laikraščius.

Buvo gimęs Kaune, teko tarnauti vokiečių kariuomenėje, taip pat buvo JAV Korėjos karo veteranas. Palaidotas Lietuvoje.

Juozas Kojelis

Su svečiu visi norėjo išsikalbėti. Iš k. į deš.: T. Sakalauskas, Kęstutis Čerkeliūnas, dr. Giedrė Kumpikaitė

Elizabeth, NJ

Vasario 16-osios minėjimas

Lietuvos Nepriklausomybės minėjimas New Jersey lietuviams įvyks sekmadienį, vasario 20 dieną, lietuvių parapijos salėje, 211 Ripley Place, Elizabeth, NJ. Už Lietuvą pasimelsime 11 val. mišiose. Po pamaldų persikelsime į parapijos salę. Kalbą pasakys Emilija Pakštaitė-Sakadolskienė, APPLE generalinė direktorė iš Washington, D.C. Meninėje dalyje išgirsime solistę Angelę Kiaušaitę, akompanuojant Eric Houghton. Savo eiles skaitys Romas Kisieliūsis. Po programos bus bendros vaišės ir pabendravimas.

Kviečiame visus tautiečius atvykti į šią svarbią šventę ir tuo paremti Lietuvos progresą.

Julius Veblaitis

Mirė visuomenininkas Martynas Brakas

Š. m. sausio 25 d. Sioux Falls, SD, mirė žymus teisininkas, Mažosios Lietuvos veikėjas Martynas Brakas. Liko žmona Gunhilda, duktė Gunda M. Brakas, gyv. Hackensack, NJ, sūnus Martin J. Brakas, gyv. Slependen, Norvegijoje, ir sūnus Jurgis (George) Brakas, gyv. Rhinecliff, NY; taip pat du anūakai ir viena proanūkė.

Martynas Brakas gimė Jankaičiuose, Klaipėdos krašte, Mažojoje Lietuvoje 1907 m. spalio 30 d. Klaipėdoje baigęs Luiten gimnaziją, studijavo teisę ir ekonomiką Ekonomikos ir politinių mokslų aukštojoje mokykloje Londone, taip pat Berlyno, Koelno ir Kielo universitetuose. 1934-44 m. dėstė civilinę ir prekybinę teisę Klaipėdos ir Šiaulių prekybos aukštesniosiose mokyklose. 1938 m. buvo paskirtas Klaipėdos apygardos teismo teisėju, 1939 m. - Klaipėdos krašto gubernatūros patarėju. Vėliau buvo Klaipėdos uosto bendrovės direktorius. 1941-42 dirbo Šiaulių apygardos prokuroro padėjėju, 1942-44 advokatu. 1944 m. pasitraukė į Daniją, kur išgyveno 8 metus.

1952 m. su šeima emigravo į JAV, kur daugelį metų darbavosi kaip teisininkas lietuvių bylose. Iki 1964 m. buvo Lietuvos Laisvės Komiteto New Yorke narys ir vienas iš Lietuvos atstovų Pa-

Martynas Brakas

vertųjų Europos Tautų seime. 1954-83 m. vadovavo Mažosios Lietuvos rezistenciniam judėjimui.

1964 m. išsikėlė iš New Yorko į Sioux Falls, SD, pakviestas dirbti vokiečių kalbos profesoriumi Augustanos kolegijoje. Ten jis dirbo iki 1973 m., kai išėjo į pensiją.

Redagavo daug knygų, plačiai rašė apie Mažosios Lietuvos problemas. Jo straipsniai paskelbti daugelyje kultūrinių ir politinių žurnalu, jo parašyta knyga "Politinė ir diplomatinė Mažosios Lietuvos istorija" išleista 1995 m.

Norintieji paaukoti velionio atminimui, šeimos pageidavimu, prašomi aukas siųsti: Foundation of Lithuania Minor, 908 Rob Roy Pl., Downers Grove, IL 60516.

BALFas dėkoja

New Yorko BALFo skyrius nuoširdžiai dėkoja visiems, aukojusiems 1999 metams.

2000 dol.: a.a. Broniaus Bakšio atminimui, paaukojo Joana ir Antanas Pumpučiai.

300 dol.: Henrikas Andruška.

250 dol.: Eugenija Pakulis.

200 dol.: Vasiliauskas-Wesley A.

Po 100 dol.: Alinskas T.R., Armonas A.M., Banaitis D., Barnett E., dr. Bilėnas J.D., Budzeika J., dr. Dičpinigaitis J.I., Jankauskas A.V., Jatulis M., Katinas V.A., Karmazinas S.V., Kazickas A., Klivečka M., Lietuvių Bendruomenės L.I. Apylinkė, Milukas V.L., kun. Pakalniškis J., Vedeckas A.R., Vyr. Skaučių Židinyje "Vilija".

80 dol.: Anonis V.D.

75 dol.: Giedraitis J.L.

Po 60 dol.: Ilgutis A.R., Kulyš S., Maželis V.

Po 50 dol.: dr. Arvyta M., Bagdas P.J., Birutis S., Česnavičius A.R., Čizauskas A.G., Dimas S., Gedminas V.G., dr. Janačienė A., Jankauskaitė Z., Jursys Z.Z., Kilijus V.I., Klossis W., Norvila K.J., Palys P.M.,

Penikas G.I., Remėza E.V., kun. Rubšys, Rysavy A., amb. Simutis A.J., Stankūnas J.G., dr. Simaitis K., Vaikutis V.S., Valaitis J.N., Vilgalys J.I.

Po 40 dol.: Barauskienė O., Petniūnas J.H., Vazbys.

Po 30 dol.: Dičpinigaitis Z., Minkūnienė E.

Po 25 dol.: Cibulskienė B., Čerkeliūnas J.R., Dubauskienė P., Ercius G., Janiūnas H.J., Jasėnas M., Matulaitis J., NY Šaulių kuopa, Petraitis P.A., Ostrogorski J., Ruzgas A., dr. Saldaitis R., Shalins M., Šimukonis G., Skobeika S., Vakselis A.I.

Po 20 dol.: Burdulis J., Gudelis L., Jankauskaitė L., Keblyš K.V., Leonas G., Lukoševičius A.B., Trojanas J., Uzas D., Vainius K.E.

Po 10 dol.: Ashebergas B., dr. Baltch A., Dėdinas A., Elskus A.A., Žukienė A.

5 dol.: Brakas M.

Nuoširdžiai dėkojame visiems aukotojams ir linkime sekmes 2000-taisiais metais.

Skyriaus valdybos vardu
Vitas Katinas

Mūsų mieliai, mieliai tetai

A. + A.

IZABELEI PALUBINSKIENEI

atsiskyrus nuo mūsų, tetėnų JUOZA, dukrelę JURATĘ ir visus artimuosius nuoširdžiai užjaučiame.

KARAŠŲ ŠEIMA

A. + A.

LEONUI NOREIKAI,

mūsų klubo nariui mirus, jo dukrai RŪTAI, vaikaitiui ANDRIUI, visiems jo giminičiams ir artimiesiems reiškiame nuoširdžiausią užuojautą ir drauge išgyvename gilų liūdesį.

DAYTONA BEACH LIETUVIŲ KLUBAS

FLORIDA

Vakaronės metu (iš k. į deš.): dr. Giedrė Kumpikaitė, Tomas Sakalauskas, dr. Romas Šviedrys, Jonas Vilgalys

V. Kelerienės nuotraukos

DARBININKAS

341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

Email: Darbininka@aol.com

Redakcija (718) 827-1352
Redakc. FAX (718) 827-2964
Administr. (718) 827-1351

Spaustuvė (718) 827-1350
Vienuošas (718) 235-5962
Vyskupas (718) 827-7932
Salė (kor.) (718) 827-9645
Salės adm. (718) 235-8386

Daugiau New Yorko žinių
yra 7-ame puslapyje.

Vasario 21 d. - Prezidentų diena. "Darbininko" įstaigos bus uždarytos.

Vasario 16-osios minėjimas, rengiamas Didžiojo New Yorko jungtinio komiteto, įvyks sekmadienį, š. m. vasario 20 d. tokia tvarka: 11:15 val. šv. Mišios Viešpaties Atsimainymo par. bažnyčioje Maspeth, NY, kurias aukos vyskupas Paulius A. Baltakis, OFM. Akademija - 3:00 val. popiet Kultūros Židinyje. Pagrindinė kalba pasakys dr. Rimantas Morkvėnas, o meninę dalį atliks Bostono sekstetas, vad. Daivos Navickienės. Veiks kavinė. Žiūr. skelbimą šio pusl. apačioje.

Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis vasario 25-27 Apreiškimo parapijoje Brooklyne **praves rekolekcijas.** Žiūr. skelbimą šio pusl. apačioje.

New Jersey steigiamasis sporto klubo susirinkimas įvyks vasario 27 d., 12 val. šv. Petro ir Povilo parapijos salėje (tuojau po 11 val. mišių), 216 Ripley Place, Elizabeth, NJ. Susirinkimo tikslas yra suburti NJ lietuvišką jaunimą, kuris domisi sportu. Šaukia NJ sporto organizatoriai ir ŠALFAS Rytų Sporto Apygarda.

Virginijaus Barkausko solinis vargonų koncertas įvyks š. m. kovo 12 d. 6 val. vak. Alice Tully Hall, Lincoln Center. Koncertas skirtas Lietuvos Nepriklausomybės Atstatymo 10-mečiui. Jį rengia Lietuvos Generalinis konsulas New Yorko ir New Yorko Lietuvių Bendruomenė. Bilietus jau dabar galima įsigyti ne tik Alice Tully Hall bilietų kasoje, tel. (212) 875-5050, bet juos platina ir šie asmenys: A. Barkauskienė (516) 671-7526; K. Bileris (718) 847-8735; Ž. Juriene, (718) 847-3133; A. Kepalaitė (212) 724-5720; A. Kiausaitė (908) 354-9583; D. Norkienė (718) 258-6432; E. Matulionytė (718) 326-3398; M. Šalinskienė (718) 296-2244; L. Šileikytė-Hood (212) 982-1335; J. Vaitkienė (718) 739-8257; J. Veblaitis (908) 687-4943; I. Vilgalienė (516) 482-6684.

Kun. Pranas Gavėnas, SDB, STL, Alytaus Marijos Krikščionių parapijos garbės klebonas, mirė š. m. vasario 8 d. Lietuvoje. Kun. Gavėnas, salezietis vienuolis, buvo gimęs 1918 m. spalio 11 d. Į kunigus išventintas 1949 m. liepos 2 d. Ilgus metus dirbo Sao Paulo šv. Kazimiero lietuvių parapijoje. Jo rūpesčiu Brazilijos vyskupų konferencija liturginiame kalendoriuje birželio 13 d. buvo įvedusi Maldos Dieną už Lietuvą. Velionis redagavo "Mūsų Lietuvą", "Saleziečių žinias", parašė knygą "Santa Kazimiro" portugalų kalba ir kt. 1993 m. grįžo į Lietuvą ir iki mirties dirbo parapijinį ir spaudos darbą. Palaidotas vasario 10 d.

Viešpaties Atsimainymo parapijos žinios

Lietuvos nepriklausomybės atstatymo 82 metų sukakties bus atžymėta **vasario 20 d.** Ta intencija **mišios** bus aukojamos mūsų parapijoje **11:15 val. ryto.** Mišias aukos **vyskupas Paulius A. Baltakis, OFM.**

Vyčių 110 kuopos sekantis susirinkimas bus **vasario 27 d.** parapijos salėje tuojau po 11:15 val. lietuviškų mišių. **Džiaugiamės** savo tarpe turėdami talentingą muziką **Virginijų Barkauską**, kuris Alice Tully Hall Lincoln Centre **kovo 12 d., 6 val. vak. vargonų rečitaliu** atžymės Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo dešimtmetį.

Du autobusai į šį koncertą išvyksta iš mūsų parapijos 4:30 val. popiet. Kelionė nemokama.

Šv. Kazimiero garbei litanią bus kalbama tuojau po 12 val. mišių kovo 1, 2, ir 3 dienomis.

CCD klasių mokiniai vasario 12 d. atliko pirmąją išpažintį. Dėkojame tėveliams bei CCD mokytojams, kurie paruošė juos pirmajam atgailos sakramentui.

Suaugusiųjų įvedimo į krikščionybę programos kandidatų apeigos įvyks kovo 15 d. 8 val. vak. šv. Luko parapijoje Whitestone, NY. Vys. Th. Daily praves apeigas, kurios yra integrali programos dalis.

Lietuvių Katalikų Religinės Šalpos direktorių tarybos posėdis

Lietuvių Katalikų Religinės Šalpos direktorių Tarybos posėdis įvyko š. m. vasario 5 d., 11 val. ryto LKRŠ patalpose, 351 Highland Blvd., Brooklyn, NY. Prieš posėdį, 10:30 val. pranciškonų koplyčioje buvo atnašautos šv. Mišios LKRŠ intencija, kurias koncelebravo: vyskupas Paulius A. Baltakis, OFM, Msgr. A. Kontautas, kun. V. Volertas ir kun. S. Žukas.

Posėdis pradėtas malda. Sekė pirmininko žodis - kalbėjo **vysk. P. A. Baltakis, OFM.** Pereito susirinkimo, įvykusio 1999 m. rugsėjo 25 d., protokolą perskaitė Tarybos sekretorė **Irena Ivaškievė.** Jis priimtas be pataisymų. Sekė pranešimai.

Kun. Vytautas Volertas, Tarybos išdininkas, pateikė informaciją apie išdą stovį.

Vida Jankauskienė, reikalų vedėja, kalbėjo apie nuveiktus darbus ir ateities planus. Per pastutinius 5 mėnesius į Šalpos kasą įplaukė apie 600,000 dol. Iš jų beveik pusė visų pajamų - tai keturių asmenų dosnūs palikimai: p. Zaborsko - 221,032 dol.; p. Zdrodows 47,650 dol.; p. Russas 56,970, ir kun. Martis - 10,000. Į Lietuvą per tą patį 5 mėnesių laikotarpį pasiūta 427,273 dol. pagal aukotojų nurodymą ir patvirtintiems projektams.

Iš R. Šalpos stambesni paskyrimai atiteko: studentų stipendijoms, kursams, katalikiškiems laikraščiams ir žurnalams, evangelizacinei ir socialinei veiklai, katalikiškoms mokykloms, stovykloms. Paskutinis talpintuvus, išsiųstas iš Kearney, NJ, 1999 m. spalio 30 d., pasiekė Lietuvą dar prieš Kalėdas. Didelė padėka išreikšta dr. Rožei Šomkaitei ir jos šaunių savanorių grupei, kurios dėka per pastutinius 5 metus į Lietuvą buvo pasiūti net 19 talpintuvų. Tai vis dovanos mokykloms, vargstantiems našlaičiams, ir kt.

Kalbėdama apie ateities veiklą, Vida Jankauskienė pateikė planą: **1. Ir toliau vykdyti paramą katalikiškam švietimui:** prisidėti prie A.P.P.L.E. vasaros kursų organizavimo, siūsti naudingas knygas, vadovėlius, mokymosi priemonės katalikiškos dvasios švietimo vienetams ir padėti jiems finansiskai; skirti stipendijas katalikiškam jaunimui; įgyvendinti programą "Globoju lietuvių studentą"; prenumeruoti katalikišką spaudą mokykloms ir padėti įrengti bibliotekas; finansuoti žiemos ir vasaros jaunimo stovyklas.

2. Teikti pagalbą vargan patekusiems: finansiskai remti Lietuvos labdaros valgyklas, našlai-

tytus, globos namus, gatvės vaikus, benamius žmones per įvairias katalikiškas organizacijas.

3. Puoselėti krikščionišką kultūrą: remti kokybiškų krikščioniškų knygų leidimą; skelbti kursus jaunimui/vyresniesiems; remti katalikišką spaudą, radiją, televiziją.

Iona Laucienė, LKRŠ vicepirmininkė, savo pranešime papasakojo apie Lietuvoje aplankytus miestus, mokyklas, sutiktus žmones, kuriuos šelpia LKR Šalpa.

2001 fiskalinių metų biudžetą pateikė Vida Jankauskienė.

Buvo apsvastyta per 30 prašymų ir paskirta 70,000 dol. parama. Posėdis uždarytas malda.

Šis LKRŠ Direktorių Tarybos posėdis praėjo ypatingai sklandžiai. Jame dalyvavo beveik visi Tarybos direktoriai. Pietų pertraukos metu visi dalyviai sugiedojo *Ilgiausių Metų* vyskupui Pauliui Baltakiui, OFM jo 75 metų gimtadienio progą. Nors ir pavėluotai, bet visi norėjo išreikšti gerbiama LKRŠ Direktorių Tarybos pirmininkui savo linkėjimus: sulaukti dar daug prasmingų gimtadienių ir ilgai darbuotis kilniame Šalpos darbe.

Skaniais ir gausiais lietuviškais vaišes paruošė J. Senken ir V. Jankauskienė. **M. Majauskienė.**

LKRŠ Direktorių Tarybos posėdžio dalyviai iš k. sėdi: prel. Antanas Rubšys, prel. Albertas Kontautas, Marija Majauskienė, vysk. Paulius A. Baltakis, OFM, Vida Jankauskienė, Vita Matusaitienė. Stovi iš k.: Lilė Milukienė, Josephina Senken, kun. Vytautas Volertas, kun. Steponas Žukas, ses. Eugenija Lukošius, Iona Laucienė ir Irena Ivaškievė

Sausio mėn. pabaigoje gavome šį laišką:

JAV Lietuvių Bendruomenės Palm Beach, FL, apylinkės valdybos nutarimu siunčiu 125 dol. čekį lietuviškai spaudai Amerikoje paremti. (pas.) Vytautas Kulpa, PB apylinkės išdininkas. Nuoširdžiai dėkojame LB Palm Beach apylinkės valdybai ir jos nariams už dosnią paramą "Dar-

bininkui". Ačiū išdininkui už laišką ir čekio atsisiuntimą.

Sausio mėn. viduryje gavome šį laišką:

JAV LB Cape Cod apylinkės valdybos nutarimu, siunčiu 50 dol. auką spaudai paremti.

Linkime geriausios sėkmės ir ištvermės siunčiame lietuviškos spaudos darbe.

(pas.) Irena Jansonienė išdininkė

Nuoširdžiai dėkojame JAV LB Cape Cod apylinkės valdybai ir nariams už "Darbininko" paramą skirtą dosnią auką ir gražius linkėjimus.

Prel. Jonas Kučingis, Los Angeles, CA, ilgametis "Darbininko" bčiulis ir rėmėjas, šiemet ir vėl apmokėjo prenumeratą su 150 dol. čekiu. Gerb. prelatui reiškiamė nuoširdžią padėką už nuolatinę paramą mūsų spaudai.

Kun. Stasys Raila, Little Neck, NY, ne tik dosniai paremia "Darbininką", apmokėdamas prenumeratą su 120 dol. čekiu, bet ir parašo korespondenciją. Nuoširdžiai dėkojame mūsų spaudos bičiuliui už paramą mūsų laikraščiai ir už bendradarbiavimą.

Vladas Sidas, Richmond Hill, NY, padidino savo kasmetinę dosnią auką, šiemet apmokėdamas prenumeratą su 150 dol. čekiu. Nuoširdžiai dėkojame už paramą ir mūsų pastangų įvertinimą.

Elena Zmij, N. Fort Myers, FL, šiemet ir vėl, kaip kasmet, apmokėjo prenumeratą, atsisiųsdama 100 dol. čekį. Nuoširdžiai dėkojame mūsų spaudos palaikytojai už nuolatinę paramą.

Liudas Normantas, Hiram, ME, šiemet ir vėl, kaip jam įprasta, apmokėjo prenumeratą su 100 dol. čekiu. Nuoširdžiai dėkojame už nuolatinę dosnią paramą "Darbininkui".

Dr. Gina Skucas, Fairfax, VA, kasmet paremdavo mūsų spaudą didesne auka, o šiemet apmokėjo prenumeratą su 100 dol. čekiu. Nuoširdžiai dėkojame už "Darbininko" stiprinimą.

SKELBIMAI

Tik 33 centai už minutę skambinant į Lietuvą; 8,9 cento - JAV. Pigu. Patrauklu. Patikima. Jokių mėnesinių mokesčių. Tarptautinė telefono bendrovė IE COM aptarnauja lietuvius nuo 1983 metų. Teiraukitės lietuviškai 708-386-0556. (sk.).

Moterims siūlomi darbai amerikiečių šeimose. Turi susikalbėti angliškai, mėgti vaikus, žinoti namų ruošos darbus. Patikima agentūra. Tel. (516) 377-1401. (sk.).

Lietuviai, lauko priežiūros darbų (landscaping/maintenance) bendrovės savininkas, Washington, DC, **ieško dviejų darbininkų,** kurie galėtų atlikti lauko priežiūros darbus. Pradinis mokesis \$6.00 į val. ir viršvalandžiai. Reikalingas darbo leidimas. Suteikiamas pigus butas - 130 dol. mėnesiui. Tel. (202) 244-2373. (sk.).

Parduodamas butas Daytona Beach, FL, ant jūros kranto: 2 miegamieji, 2 vonios, virtuvės langas išeina į jūros pusę. Dūrys iš virtuvės ir salono išeina į balkoną ir taip pat į jūros pusę. Miegamųjų dūrys išeina į balkoną, į vakarus - Halifaxo upę. Gražus vaizdas. Butas apstatytas, dėl ligos skubiai parduodamas. Skambinti: 1-904-761-2968; arba 1-904-756-4971; arba 1-904-677-6944.

LIETUVOS STUDENTŲ CENTRAS

patikimai ir garantuoti
** keičia vizas J1, B1 - B2 į F1 arba L1;
** padeda gauti Social Security su leidimu dirbti;
** ruošia visus pakvietimo dokumentus;
** K-1 & K-2 vizos iš Lietuvos. Dėl papildomos informacijos teiraukitės telefonu nuo 13 val.: **212-725-8807.** (sk.).

Viduramžė moteris, nerūkanti, **ieško nedidelio buto.** Skambinti (516) 653-7821. (sk.).

"LIETUVOS AIDAS" - Vilniuje leidžiamas patriotinės minties ir plačios informacijos dienraštis, siuntinėjamas oro paštu kas savaitę po 5 numerius voke, skaitytoją pasiekia per 7 dienas. Išaugus pašto ir leidybės išlaidoms, "Lietuvos aidas" metinė prenumerata - JAV kainuoja: metams - 360 dol.; pusei metų - 180 dol. Čekiai rašomi "Lietuvos aidas" vardu ir siunčiami: "Lietuvos aidas", Maironio 1, Vilnius 2710, Lithuania. Tel. 610-544, Fax. 224-876.

Kretingos pranciškonų labdaros valgyklai, kuri buvo aprašyta DARBININKO Nr. 29, aukojo:

Constance Baksys, Daytona Beach Shores, FL, - 25.00 dol. Norintieji prisidėti prie šios valgyklos išlaikymo, prašomi aukas siųsti:

Franciscan Fathers
361 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207.

Pažymėkite, kad tai jūsų auka Kretingos vienuolyno labdaros valgyklai.

Atlantic Express corp., siuntinių į Lietuvą persiuntimo bendrovė, siuntinius vėl priims **vasario 26 d.,** šeštadienį, nuo 12 val. iki 1 val. p.p. Kultūros Židinio kieme. Dėl informacijų - tel. 1-888-205-8851.

Siuntiniai į Lietuvą laivu arba oru. Pinigai pervedami **doleriais** per 2 - 5 dienas.

TRANSPAK,
4545 W. 63rd St.
Chicago, IL 60629
tel. (773) 838-1050.

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ATSTATYMO 82 metų sukakties

MINĖJIMAS

įvyks sekmadienį, vasario 20 d.

11:15 val. ryto MIŠIOS Atsimainymo par. bažnyčioje, 64-14 Clinton Ave., Maspeth, NY

Mišias aukoja vyskupas Paulius A. Baltakis, OFM
Gieda Viešpaties Atsimainymo par. choras, vad. Virginijus Barkauskas

3:00 val. popiet: MINĖJIMAS

Kultūros Židinio didžiojoje salėje, Brooklyn, NY
Pagrindinis kalbėtojas - Dr. Rimantas Morkvėnas,

Lietuvos Respublikos Generalinis konsulas
Meninė dalis: "Bostono Sekstetas",

vad. Daiva Navickienė.

Nuo 12:00 val. mažojoje Kultūros Židinio salėje
veiks Kultūros Židinio kavinė
- Bus galima papletauoti -

Įeinant aukojama

Vaikai ir moksleiviai - veltui

Minėjimą rengia ir visus atsilankyti kviečia

JAV LB NEW YORKO APYGARDA

ALTO NEW YORKO SKYRIUS

TAUTOS FONDAS

Apreiškimo parapijos Brooklyne REKOLEKCIJOS IR PIETŪS

Šiaulių vyskupas EUGENIJUS BARTULIS praves rekolekcijas Apreiškimo par. bažnyčioje, kampas No. Fifth ir Havemeyer St., Brooklyn, NY
penktadienį, vasario 25 -- 7 v. v.
šeštadienį, vasario 26 -- 7 v. v.
sekmadienį, vasario 27 - 11 v. r. Mišios

Kviečiami visi apylinkės lietuviai gausiai atsilankyti! Vasario 27, sekmadienį, po Mišių par. salėje

REKOLEKCIJŲ UŽBAIGIMO PIETŪS

Įėjimas 15 dol. suaugusiems, 5 dol. vaikams
Vietas užsisakyti iš anksto pas
Malviną Klivečienę **(718) 296-0406.**